

ב"ה

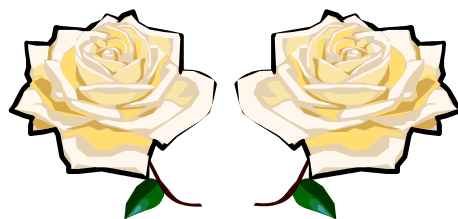
תשורה

משמחת נישואי

הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לוין

יום חמישי ראש חודש ניסן

ה' תהא שנת סגולות ונפלאות

מהרה ישמע בהרי יהודה ובחוצות ירושלים

קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה

פתח דבר

אנו מודים להי' הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואינו למז"ט, בראש חודש ניסן התשס"ו.

התודה והברכה מובעת בזה לידידינו ומכירנו, אשר הואילו לשמוח אתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו, ולברכנו ואת הורינו וזקנינו יחיו בברכת מז"ט וחיים מאושרים בגשמיים וברוחניות.

בשמחה ובטוב לבב, הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו מרחוק ומרחוק, בתשורה המוגשת בזה, כפי שהונהג לאחרונה, מיוסד על ההנהגה בחתונת כ"ק אדמו"ר נשי"ד.

התשורה נערכה ע"י החתן ומחולקת לארבעה חלקים:

חלק ראשון, הוא קובץ מכתבים שנשלחו ע"י הרבי לסב החתן ולהורי החתן והכלה בקשר למאורעות שונים.

חלק שני, הוא תדפיס מתוך ספר העומד לצאת לאור על סב החתן הרה"ח בעל מסירות הנפש ר' חניע לוין ע"ה.

חלק שלישי, לרגל חג הפסח הבעל"ט מובא חלק מיומנו של סב החתן ר' חניע, תיאור מופלא מחוויות חג הפסח במחנה כפיה בשרות הצאר הרוסי, ההתמודדות של חמץ בפסח, ונס מופלא שעבר עליו שם, ונוסף עליו כמה מחרוזיו מפרי עטו, על דת והשקפת ישראל, שהתפרסמו בשעתו בכ"ע בשפה האידישית,

חלק רביעי, הוא תחקיר שכתב החתן על הסבא רבה הגאון הנודע בעל השו"ת משנה שכיר הגה"ק רבי ישכר שלמה טיכטל זצ"ל, על יחסו אל תורת חב"ד ונשיאיה, ולחלופין יחס כ"ק אדמו"ר אל ספריו, דבר זה נעשה לראשונה, והוא מובא לפניכם,

תודתנו נתונה לכל אלה שהיו לעזר הן בהקלדת החומר ובהכנתו לדפוס והן בעריכתו. סבי היקר הרה"ח חיים מנחם טייכטל על ההגהה והערותיו, דודי היקר הרה"ח שלמה טיכטל שתרם לי מארכיונו, אבי היקר על עזרתו בייעוץ ובעזר, דודי הרב מענדל לוין שנתן לי את חלק חשוב מהחומר על אביו, התי' זלמי ספיטצקי התי' שלום דובער סיבוני, התי' דובער גולדבערג.

האל הטוב הוא יתברך, יברך את כבודו ואת אנשי ביתו יחיו בתוך כלל אחינו בני ישראל, בברכות מאלופות מנפש ועד בשר, ובמיוחד בברכה העיקרית שנזכה תיכף ומיד לגאולה האמיתית והשלימה, נישואין דלעת"ל, און "זעהן זיך מיטן רבין דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים והוא יגאלנו" (לשון סיום המאמר באתי לגני תשי"א).

שמואל וחוה לוין

יום ה' ראש חודש ניסן "חודש הגאולה"

היי' תהא שנת סגולות ונפלאות

שער א'

מכתבי מלך

מכתבים מהרבי נשיא דורנו

לסבי והורי החתן והכלה

בקשר למאורעות שונים

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

1111 - 1888

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N.Y. 11213
493-9250

מוחם מפורל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

בי"ה, ט"ו אייר תשמ"ג
ברוקלין, נ.י.

הרבניח אי"א בוי"נ עוסק בייצ
מוה' יוסף יצחק ט"י הלוי

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אשר נולד להם בן למזל טוב
והבניסוהו לבריתו של אברהם אבינו וקרא שמו
בישראל שמואל ש"י הלוי.

הנה יהייר מהשי"ת שבשם שהבניסוהו לברית בן
יבניסוהו לחופה ולחופה ולמעשים טובים, ויגדלו
ביחד עם דוג' ח"י פסוק הרחבה.

בברכה מזל טוב

מכתב הרבי להולדת החתן

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

ליון - סארקיל
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מזכ"ם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 אימערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

בי"ה, לייג בעומר תשמ"ו
ברוקלין, נ.י.

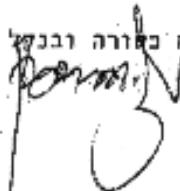
הנני א"ח א"ח נר"ב וכו'
מה' יוסף יצחק ע"י הלוי
ודג' ת"י

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אודות יום הולדת השלישי של כנס שמואל שי

הנה מועתק לקטן חלק ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע
כנוגע למנהגי ישראל בזה. ויה"ר מהשי"ת שיגדלו ביחד עם זוג' ת"י לתורה
ולחופה ולמעשים טובים מחוץ הרחבה.

בברכה שש"ת ימלא זמי הרינות כשורה ובנש"ל ותלד
זחוי"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל

וז"ל כ"ק מו"ח אדמו"ר.

..... ובדבר גזירת השערות - אפשר עכ"ש - הוא דבר גדול במנהג ישראל
ועיקרו הוא בהחינוך והשארת פיאוח הראש, ומיום הגזירה והנחת הפיאוח של
תראש, נתגו להדר להרגיל את החיבוק בענין נשיאת ט"ק וברכות השחר וברכת
המזון וק"ש שעל המטה, והשי"ת יהי בעזרם שיגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים
טובים מחוץ פרנסה בהרחבה ובמנוחה הדעת בגשמיות וברוחניות.

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

פרקש - ירוח"ו

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.
בי"ה, כי"ה שבי תשמ"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ה א"א נו"נ וכו'
מרה' יקותיאל שי

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אשר נולדה להם בת למזל טוב
ונקרא שמה בישראל חוה ת"י,

הנה יה"ר מהשני"ת שיגדלה ביחד עם זוג' ת"י
לתורה ולחופה ולמעשים טובים מהוך הרחבה.

- ידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, אשר
מנהגנו הוא לאמר גם בלידת בת לתורה ולחופה
ולמעשים טובים, ע"פ מרז"ל (ברכות יז' א) נשים
במאי זכ"יין באקרוי' כו' באחנוי' כו' ונטרי' כו'.

בברכת מזל טוב

הס' מחשבת טהרה מהדו"ב נתקבל, ות"ח ת"ח.

הפ"נ שבמכ' יקרא בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

מכתב ברכה מהרבי להולדת הכלה

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
NYcath 3-9259

מוזחם מענדל שניאורטאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

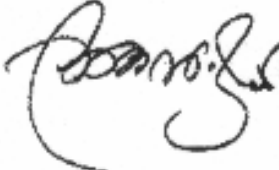
ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשי"ד
ברוקלין, נ.י.

הח"ה אי"א נו"ם וכו'
מו"ם אל"י ש"י

שלום וברכה:

צ"פ מאן

ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל
ישראל לסובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי
לו ולכל אשר לו, ברכה כתיבה וחתימה טובה
לשנה טובה ומתוקה בגשמיזם וברוחניזם.

בברכה

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לוין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
לייבאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ר, יום שלישי, שרוכפל בו כי טוב,
ש"ה הקדו אה הרוסטי,
האסון דו"ה אדר, ה"השל"ר.
ברוקלין, נ. י.

האברכים

יוסף יצחק הלוי הורוויץ שלום דובער הלוי לאבאווסקי
מנחם מענדל הלוי לאבאווסקי יוסף יצחק הלוי לוין
יהודה לייב מאסאווי
שלום וברכה!

המכתב הנחמך וה"ח. וכד הפ"נ.
ובענין ב"ח אדר, וטעור על מאמר ה"ל אין מדיין אלף הזורזין -
חזק גרסא לזרז על כל הענינים השויכים לימי הפורים בעל"ש לפרסיהם,
ובמיוחד - בחלק השני לרינו, ובסגנון ה"ל - שהדוליק סודרים על הקנים,
כולל ג"כ - השפעה על הזולת והסביבה הקרובה והרחוקה לקיים ולעשות
במילואם ובשלימותם כל עניני פורים בימי הפורים,
אשר כ"י יורש זמן והכנה ופעולה - ע"פ מהחיל מראש החודש,
ובמפורש השויכות וקשר הפורים לרינום שלפניהם ועד לראש החודש -
מקרא שלא שרבי וכתוב: והחודש אשר נחסף להם גו' לשמחה גו' ליום טוב
(לא - ובחורג) - כל הרינו.
דבר ענינים העלויים הפורים הוא קירוב דלבבות - לבבות לכל בני"י,
האיש והערו, העשיר ואביון ועד לכל הפוסט יד וכו',
ומודגם זה בפיעוט ושנה יו דיי"ד באדר - חל ביום שרוכפל בו כי טוב
- טוב לסיים ולבריות גם יחד,
וכידוע כ"י השם בריות - שיהו כולל גם ואף הרחוקים כ"י שלכן נקראים
בשם בריות בעלמא.
ויה"י אשר יעשה מא"א פאחזן כחוככי כלל בני"י בכל האסור וסתור שפחה,
ובפרט שבכלל נצטוונו סנכנס אדו - להרבות בשפחה.
וכינוי הענינו זה (כסאר ציונו החורה) הוא גם לשון הכפחה - הדי'
השפחה ביינוי והסיכ ביינוי והשלום ביינוי -
כי בכל דברים הלתי רצוים יקייים ונהפוך הוא גו' ויה"י אך טוב
לישראל - כסיב הנראת והנגלה.
ובמו שליהודים הילתה אורה ושפחה וסגור ויגר (בכל הפירושים) בימים
החם בדם הזה - כן תה"י לנו.

בכבוד ית"ו
[Handwritten signature]

מכתב מהרבי לשלוחים בצרפת אודות פעילויותם. ביניהם ה"י גם אב החתן

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ

770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2918

יוסף יצחק שניאורסאהן

ליובאוויטש

בי"ה, עריה תש"ט.

ברוקלין

ידידי ויהי אי"א מנהיר
אלחנן שי' לעווין

לקראת השנה החדשה הבאה עלינו
ועל כל ישראל לטובה ולברכה ברוחניות
ובגשמיות, הנני בזה לברך אותך ואת בני
יחיו בברכה כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה
וסתוקה בגשמיות וברוחניות.

הדו"ק ממכרם

ב"ה יוסף יצחק שניאורסאהן

מכתב מאדמו"ר הר"י לרב חנן הלוי ע"ה ליון

**RABBI J. SCHNEERSON
OF LUBAWITZ**

770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 8-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן

ליובאוויטש

ב"ה, י"ד שבט תש"ט.

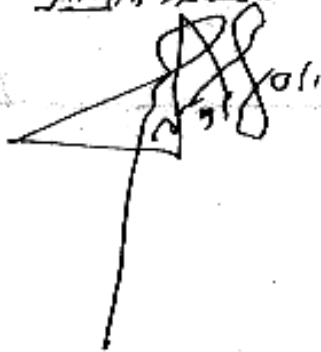
ידידי רב"ח אי"א מוהר"ר
אלחנן שי' לעווין.

שלום וברכה.

כמענה על כחבו, השי"ת ימלא ימי
הריונה של זוגתו חמי' ורחי' בלידה בעתה
ובזמנה בנקל כשורה ולד חייא וקיימא ויחזק
את בריאות כולכם ויתן לכם פרנסה טובה בהרחבה.

המברכם

בשם אבות אבות

מכתב מאדמו"ר הר"י לרב החתן הרה"ח ר' חנן הלוי ע"ה ליון

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

TEL. PRINCIPAL 4-0807
1814
5-4408

CABLE ADDRESS: HAMELACH, NEW YORK

717

מרכז לעניני חנוך

MERKOS L'INYONEI CHINUCH, INC.

CENTRAL OFFICE

170 EASTERN PARKWAY - BROOKLYN 25, N. Y.

הרה"ת ח"א וכו'
מו"ח חנוך ע"ה

שלום וברכה:

הפ"נ שלו נחשב, ואקראהו בל"נ על ציון
כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"ס.

וצדיקא דאחסט, דאשתכח בהאי עלמא יהיר
סבחייה, בטח יתן ברכתו וחשי"ח ימלא ברכתו
בושמייה וברוחניות.

בברכת חולצתו

מנחם שניאורסאהן

בין כסא לעשור תשי"א
קראתי הפ"נ בער"ה על הציון, ואח"כ בהיכל כ"ק
מו"ח אדמו"ר הכ"ס, שלשם נכנסים לנתינת פדיונות
ולייחודו. והנותן כו' צריך להודיעו.
בטח ראה סכחי הכללי, ובבקשה להודיע מה נעשה
בזה במשך הדש הכללי הוא חדש חשרי. זח"ח מראש.

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

מנחם מענדל שניאורסאהן

Office Address:

Lubavitch, 770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

בי"ה, שלהי אלול ח"ש
ברוקלין, נ.י.

החיה אי"א נוי"נ וכו'
מה"ר חנן שי'

שלום וברכה! הַבְּנֵי נֶגְלָה.
ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו
ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להבי'ע
ברכתי לו ולבי"ב שיחיו, ברכת כחיבה וחמימה
טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמי'ות ובריחני'ות
גם יחד.

בברכה
[Handwritten signature]

מכתב הרבי לסב החתן

מכתב לסב החתן

שער ב'

זקניך ויאמרו לך

קצור תולדות ומעשיות על איש
המסירות נפש

הרה"ח חנן הלוי לוין ז"ל - סב החתן

הזיידע לזיבל

הרה"ח ר' חיים יהודה לזיב לעזון ("דער זיידע לזיבע") היה יהודי חסידי שהתגורר בפעריסלאב שבקזיב, הוא היה בן ונכד לחסידי חב"ד מדורי דורות, לצערנו לא נשאר הרבה מזכרו, מה שידוע ממנו זה שהיה מנהל וגבאי ביהכ"נ חב"ד במקום מגוריו, הוא דאג להתקין שיתפללו שם בנוסח חב"ד, היה גם מוסר שיעור תניא, חומש ועין יעקב. כמו כן מהתוועדות י"ט כסלו שנערך בבית הכנסת נשאר אצל נכדיו אי-אלו זיכרונות,

לאחר זמן נולד להם בן ויקרא שמו בישראל אברהם, בן הזה השקיעו הרבה מאוד, בזמנים הכי קשים לימדו אביו בביתו חומש וגמרא, את יסודות החסידות השרישו לו עמוק בלב, ויגמל הילד ויהי לאיש, הגיע לפרקו ודיברו לו נכבדות עם בת החסיד בן ציון ברוזין שהיה גר באותה העיר והקים שם חדר מתוך מסירות נפש, הוא גם היה המלמד בזה המקום ומזה המלמד ינק חנן את הגרסא דינקותא שלו,

"למדנו אצלו כמה שנים - מספר חנן - הוא היה מתייחס לכל ילד כאל בנו ממש, הוא האהיב עלינו את החומש הגמרא, כל הילדים אהבו אותו אהבת נפש ממש בבחינת כמים הפנים אל פנים, אפי" איטא הבת שלא למדה בחיידר עדיין זוכרת איך שהסבא לימד על המבול ועל דור הפלגה, איך אשכח זה היה פשוט מרתק איך שהוא לימד את הילדים, הוא פשוט חי את זה",

גירסא דינקותא

כאמור את בתו פעשע השיא להרה"ח ר' אברהם, ויחד הקימו משפחה לתפארת. חמשה בנות ושני בנים נולדו לו, רובם נפטרו ונרצחו במלחמות, בנו חנן התגורר בצרפת וביתו איטא הגירה לארה"ב, את ילדיו הוא גידל בתורו גם על היסודות שאיתם הוא גם גדל.

בתם איטא תח"י מספרת קצת מהזיכרונות בבית: "בין הדברים שקשה לי לשכוח חוץ מליל הסדר וחגי ישראל במיוחד נחקק בי אותם לילות התוועדויות בבית אבא וחבריו כשהיו אומרים לחיים ומנגנים. אני ידעתי שהלילה אני כבר לא אצליח להירדם (אפי" אם ארצה). ולא שוככת כל י"ט כסליו, אימא הייתה מכינה שווארצע קאשע, ככה גדלנו, ואת זה ניסו הוריי להשריש בנו, הבית היה אומנם מסובב מחופשיים וכופרים, ולהבדיל גויים גסי רוח שונאי ישראל, הרוחות הרעות נשבו ברחובות במלוא תוקפם, ומתוך הסבך הזה גידל את האתרוגים שלו, שעברו את כל עונות השנה, ומתוך ודווקא בגלל ההישרדות והחינוך הכשר, ההדר האיר בכל תוקפו, וכל העונות והרוחות הסוערות שנשבו בחייו ובחייו ילדיו, לא הזיזו אותם, ומסרו את נפשם על תורה ומצוות".

אבא - סיפר פעם חנן - היה לומד כל שבת ליקוטי תורה ותורה אור, ביחד למדנו תניא וחסידות נזכר ר' חניע. אני זוכר בבוקר מוקדם בשבת אנחנו ישנו ומהסלון היה בוקע מידי שבת דער טאטע, לומד

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

עם ניגון ערב את החסידישע פרשה, הצלילים מזמרים באוזניי עד עצם היום הזה!!

טבח באבי"אר

ב-19 בספטמבר 1941 התקדמו הנאצים מזרחה בברית המועצות עד כדי הגיעם לפאתי קייב, בירת אוקראינה, קייב נכבשה על ידי הארמייה השישית והקורפוס ה-29 של הצבא הגרמני, לפני הכיבוש הצליחו יותר מ-100,000 מתוך 160,000 יהודי העיר להימלט ממנה.

מטה הצבא הנאצי בקייב שכן ברחוב קרשצ'טיק במרכז העיר, וב-24 בספטמבר, 5 ימים בלבד לאחר בניסת הנאצים לקייב, התפוצצה פצצה במטה הנאצי שהממה את הכובשים, האזור כולו נסגר וכל האזרחים עוכבו לחקירה, אך פצצה נוספת שהתפוצצה דקות לאחר מכן גרמה לפאניקה ומנוסה כללית של הנאצים והאזרחים שרוכזו.

במשך הימים שלאחר מכן התפוצצו פצצות רבות נוספות ברחוב קרשצ'טיק, תוך שהן פוגעות והורגות בגרמנים ואזרחים אוקראינים רבים.

ב-26 בספטמבר נערכה ישיבה, בהשתתפות המושל הצבאי של קייב, גנרל מיור אברהרט. המפקד הבכיר של האס אס והמשטרה שליד מטה עורף גייס דרום אס אס אוברגרופנירר פרידריך יקלן, מפקד אינזצגרופה ד"ר אמיל רש, ומפקד אס אס שטנדרטנפירר פאול בלובל. בישיבה הוחלט לחסל את כל יהודי קייב כתגמול על החבלות במבנים הרבים. ההוצאה לפועל הוטלה על זונדרקומנדו, ביחידה זו היו אנשי אס דה וסיפ"ו. פלוגה 3 מגדוד הוואפן אס אס לתפקידים מיוחדים, ומחלקה מגדוד המשטרה 9, צורפו אליה יחידות שוטרים מגדוד 45 ומגדוד 305, וכן יחידות של משטרת העזר האוקראינית,

ב-28 בספטמבר 1941 פורסמה ברחבי קייב מודעות של פלוגת התעמולה 637 בדפוס הארמייה השישית, בזו הלשון:

על כל (היהודים) המתגוררים בקייב וסביבותיה להתייצב בשעה 8:00 בבוקר יום שני 29 בספטמבר 1941 בפינת הרחובות מלניקובסקי ודוחטורוב (על יד בית הקברות), עליהם לקחת עמם מסמכים, כסף, חפצי ערך, בגדים חמים, לבוש תחתון וכד. כל (יהודי) שלא יבצע הוראה זו וימצא במקום אחר כלשהו יירה! כל אזרח שיכנס לדירות שפוננו על ידי (היהודים) ויגנוב רכוש יירה.

רוב תושבי העיר, והיהודים בתוכם, חשבו שהכוונה היא לגירוש היהודים מהעיר, רבה הייתה טעותם.

בשעה היעודה ואף לפני התייצבו עשרות אלפי יהודים במקום, ההמונים שהגיעו הופנו לאורך רחוב מלניקובסקי לעבר בית-הקברות היהודי שבפאתי האיזור, אשר גודר בתיל יחד עם חלק מבאבי יאר, ושמרו עליו השוטרים וחיילי הוואפן אס אס מהזונדרקומנדו, וכן שוטרים אוקראינים.

משחצו את השערים הצטוו האנשים להשאיר את חפציהם שיועמסו על "קרונ מטען" לכאורה, הנאצים לקחו קבוצה קטנה של אנשים בכל פעם והעבירו אותם קדימה, קולות ירי נשמעו במרחק

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

והאנשים החלו לתפוס מה התרחש באמת - אך למי שרצה לחזור העת כבר הייתה מאוחרת מדי, הנאצים לא אפשרו יציאה חזרה מבעד לשערים למי שמסמכיו זיהו אותו כיהודי.

קבוצות של 10 אנשים הובלו מראש התור בכל פעם דרך "מסדרון" של שתי שורות חיילים נאצים אשר הכו אותם באכזריות באלות אל תוך אזור שבו נצטוו להתפשט מבגדיהם ולהתייצב על שפת הגיא, מקום שבו נורו ונפלו מטה אל תוך הגיא, בטבח באבי יאר נרצחו כמאה אלף איש, רובם יהודים, בניהם הורי חנו, ר' אברהם ורעייתו פעשע הי"ד וזכו למות על קדושת ה'.

שנים לאחר מכן סיפר עד ראייה כפרי לבנו ר' חניע, הייתי שם וראיתי את אביך יוצא מביתו עם אימך בראש קבוצה לבוש בקיטל לבן, דומה למלאך ה' צבאות של עשרות אנשי בית הכנסת שלו, מלווה בחיילים. יהודי עם זקן מאוד מרשים בדרך למוות קדושים. אימך התחילה לבכות בכי תמרורים, ואז פונה אביך אליה בקול רם וקרא "פעשע" הנה בא לידינו מצוות קידוש ה' ונקיימה על מה תבכי הרי הולכים למות על קידוש ה', יש דבר גדול מזה!?

קידוש ה' של יהודי זה עצמו קידוש ה' היה מסיים ר' חנו.

ילד פיקח

חנו נולד להוריו בוי טבת תרע"א בפעריסלאב, הוא היה הילד השביעי במשפחה ענייה שהאב פרנס בקושי רב, חיו חיי דוחק והסתפקו במועט תוך קבלת הדברים באהבה. מסירות נפש על קיום מצוות, זאת ספג הילד חנו בימי נעוריו הראשונים.

חנו היה ילד שניחן בפיקחות, והיא שעמדה לו גם בהמשך חייו הן במלחמה כחייל שם נשא חן בעיני מפקדיו בתשובותיו המחכימות (כדלהלן) והן בהתוועדויות ברצותו להוכיח עשה זאת באופן כזה שהתוכן היה חריף אך במעטה של רמזים וכו'.

אחותו מרת איטא מספרת: "חנו היה תמיד בבית המתחכם, עודנו היה בגיל צעיר, ילד קטן, אימי הייתה מחלקת תפוחים מתוקים לכל הילדים בשבת בצעהריים לכבוד שבת, והוא כמו כל ילד לא הסתפק באחד ורצה עוד מנה, תמיד היה אומר באופן כזה: "אימא יש מקום בבטני לעוד תפוח" היה זה כ"כ משעשע לשמוע את זה מילד, שהשכיל לבקש בכזו צורה, שהלב נמס והיה תמיד מקבל את אשר ביקש.

כששואלים אותה (אחותו איטא) מאיפה זה בא לו המלומדות שלו, הן כסופר בחסד עליון בשפת האידיש, חרז חרוזים נפלאים יפיפיים בשפתו אותה הוא ידע על בוריה ממש, חרוזיו התפרסמו בכל כתבי העת בלשון האידיש (ראה צילומים), אנשי מערכת העיתונים בו התפרסמו חרוזיו התפעלו התפעלות של ממש לנוכח שליטתו החלקה וכך הם כותבים בהקדמה לאחד מטוריו בעיתון: "מיר פארעפנולעכן דא א ליד געשריבן פון א ליובאוויטשער חסיד, וועלכער וווינט אין פריז, דער פליסקער פערז, דער זאפטיקער יידיש דער רירנדיק-יידישער תוכן פון דעם ליד פירן אונז צוריק צו די אנהייב-צייטן פון דער יידישער ליריק, מיט פארגעניגן האבן מיר געלייענט דאס ליד און באשלאסן עס צו פארעפנטלעכן ווי א צייכן.

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

אז דער שעפערישער כוח פון יידיש באווירקט איצט גאר שטארק די חסידישע וועלט, (בתרגום ללה"ק: מפרסמים בזאת חרוז כתוב בידי חסיד חב"ד, שגר בפריז . . . התוכן היהודי של השיר מחזיר אותנו לתחילת ימיה של שפת האידיש, עם הרבה עונג קראנו את החרוז, והחלטנו פה אחד להדפיסו, והראת איך וכו'), מילים כדרבנות...

המערכת שאינם שומרי תו"מ כלל, פעמים ההיפך הוא הנכון, הוא ניצל את כישוריו לעבודתו יתברך, את השפה הוא אף פעם לא למד, הוא סה"כ דיבר אותה, היה לו גם חוש נוסף, חוש הציור, הוא לא פרסם את ציוריו, אך מי שראה את ציוריו, מאוד התפעל מהמסר וכמובן גם היופי שהם שידרו, ועוד...

- "מאיפה היה לו את כל זה, אתם שואלים?"

- "זה היה הוא!" היא עונה.

מהילדות הוא היה זה שידו בכל, כל מה שדיברו איתו הוא ידע, זה היה חניע, את כישוריו הוא כאמור ניצל להפצת יהדות בכלל, וחסידות בפרט, כדוגמא אפשר למצוא באחד מהלידיס שהוא פרסם, באחד הכתבי עט החופשיים, מאמר, בשם "אין עוד מלבדו" ועוד כהנה רבות חרוזים משפט משפט קולעים וקצרים המחזיקים את המרובה,

מסירות נפש על מקווה

בקטנותו פרצה ברוסיה המהפכה הבולשביקית, ולימודי התורה ב"חדר" שהתנהלו עד אז על מי מנוחות, החלו אט-אט להיות קשים יותר ויותר עד שלבסוף נסגרו כל מוסדות החינוך היהודי במקום והשלטון החדש אילץ את הילדים ללמוד בבתי הספר הממשלתיים.

המשפחה עברה לקייב, תוך תקווה שבעיר הגדולה ההתחמקות מלימודי החובה בבתי הספר הממשלתיים. הילד החל ללמוד ב"חדר" מחתרת עד לבר מצווה ואח"כ המשיך ללמוד בישיבה שהייתה סניף "תומכי תמימים" המחתרתיים. לאחר מכן המשיך ללמוד רק חצי יום ובחצי השני של היום עזר לפרנסת הבית. האב היה מקבל עורות מעובדים כדי לתפרם ולחברם לסוליות נעליים ובני הבית היו עוזרים לו, ואם כי התשלום עבור כך היה קטן, בכל זאת האב היה שבע רצון מכך שהצליח להשיג עבודה מבלי שיצטרך לעבוד בשבת.

הרבה מהתקופה ההיא לא יודעים, אך דבר אחד ברור, בבית נשמו כל הזמן מסירות נפש. הנה דוגמא של מעשה שהיה עם חנן הצעיר בתקופה ההיא, ומסירות נפשו מתובלת בלא מעט פיקחות, הם אלו שעמדו לו אז במעשה גבורתו, ומעשה שהיה כך היה:

בעיר קייב בו הם גרו בראשית שנות ה-30 למניינם כאשר חנן כבר היה בשנות העשרים אירע מעשה ושלטונות החוק שלחו את נציגם לבית הכנסת החב"די שבעיר והודיעו לגבאי כי השלטון מפקיע מחצית מבניין בית הכנסת לצורך הצרכים התרבותיים-חברתיים של המפלגה. במילים אחרות המקום המופקע ישמש "קלוב" – מועדון מפלגתי, ברור שלא ניתן היה להתווכח עימם, הגבאים ידעו אשר לא מזמן הלאימו מחצית משטח ביכ"נ בשכונה אחרת בעיר, וכאשר הגבאים שם ניסו להתווכח ולבטל את ההוראה – סגרו להם, בתור

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

עונש על "חוצפתם" זו גם את המחצית השנייה, וכל תשמישי הקדושה כולל כל ספרי התורה הושלכו בברוטאליות, לכן נאלצו גבאי ביהכ"נ כאן להשלים עם הגזירה בחריקת שפתיים.

אולם דא עקא, מתחת לבית הכנסת נבנה בזמנו מקווה והברז הראשי שבאמצעותו מזרימים את המים למקווה מצוי בשטח שהוחרם וממילא הגישה בלתי אפשרית, כאן הגה חנן הצעיר רעיון פרוץ, להיכנס לגוב האריות ולהוציא את הטרף משיניהם. הוא לקח קצת "משקה" ועשה עצמו כאילו הוא שתוי, נכנס ל"מועדון" והחל לפזז ולרקוד כשהוא טוען כי ברצונו לשמח את חברי המועדון. הללו נהנו מריקודיו ופעלוליו והאיצו בו לחזור ולבצע תרגילי אקרובטיקה שונים שהראה להם קודם, הוא מילא את בקשתם כשהוא מלווה עצמו בשיר עממי ידוע, כך המשיך לרקוד משך זמן וכולו נוטף זיעה, ואז נעצר כשהוא נושם ונושף ומנגב את הזיעה ובקשה בפיו: לאפשר לו לנוח ולשאוף קצת אוויר צח ואז יוכל לערוך "סיבוב נוסף". ברור כי בקשתו נתקבלה בהבנה מלאה, הוא פנה לחדר צדדי לנוח מבלי שמישהו יחשוד במשהו, וכשנוכח שאין איש רואהו – מיהר וטיפס מעבר לחלון, הגיע אל הברז הראשי הממלא את מי המקווה, פתחו וחזר למקומו. כעבור זמן-מה נפרד מהם תוך הבטחה לחזור אליהם פעם נוספת, הללו פטרוהו בצהלה, אילו היה נתפס "על חם" היה משלם בעונש חמור ביותר, אך לחנן היה איכפת רק דבר אחד: חייבים למלא את המקווה במים, אשריכם ישראל שמוסרים נפשם על טהרתם!

הצרות והתלאות

הרה"ח אליהו מיכל האפט מהעיר חרקוב שבאוקראינה, אבי אשתו של ר' חנן, ר' אלי מיכל היה בעל ממון, ומכניס אורחים בשפע, הרבה מגדולי החסידים מצאו מחסה בביתו, ביניהם החסיד הנודע ר' איצע דער מתמיד (הרה"ח יצחק הלוי הורוויץ), ועוד הרבה, וזאת תוך כדי סכנת עצמו, הוא החזיק במשך כמה זמן את התמימים והישיבה, כל חייו הייתה מסכת ארוכה של אהבת ישראל, בת אחת ושני הבנים היו לו, בנו הבחור אפרים ואחיו יקותיאל הי"ד נעלמו עקבותיהן ביום בהיר, ביתו אסתר רחל ע"ה, בת מאוד מיוחדת היא, אביה השקיע את כל כוחותיו בחינוכה, ועמלו נשאו פרי, וביתו הייתה זאת שמסרה את נפשה ממש בכמה מעשי גבורה, וזה דבר המעשה, אביה היה צריך להעביר כסף, ובגדים לכל מיני מקומות, לעזרת התמימים ו, אך לא יכול היה ר' אלי מיכל בעצמו להסתובב חופשי, אך כאן נכנסת ביתו לתמונה וממש בכל התקופה הקשה הזאת היא לבשה בגדים אחד על השני וכך העבירה את מה שהיה צריך להעביר, הרבה נפשות ניצלו, ונעזרו בזכות מסירותה הבלי גבולית.

החתונה

בשנת תרצ"ט דברו נכבדות אודותיה, לחנן לזין, שבא איתה בקשרי שידוכים בשעה טובה, אך לצער כולם נפל דבר!

כשבע לפני פרוץ מלחמת העולם באירופה כשהדיביזיות הגרמניות פלשו וכבשו את פולין, נחתם הסכם ריבנטרופ-מולוטוב, המניעים להסכם היה כי גרמניה חששה מתגובת ברית המועצות לפלישה לפולין, היטלר רצה למנוע מלחמה בשתי חזיתות כשיתקוף את המערב, עם זאת הוא שער (וצדק) שהסכם עם ברית המועצות

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

יחליש את ערנותה, ובמקרה של סכסוך עמה, פולין תהווה שיפור עמדות אסטרטגי כלפיה, כמו כן גרמניה תוכל לנצל את אוצרות הטבע של פולין, לחיזוק המשק והצבא שלה,

ברית המועצות רצתה את הרחקת הצבא הגרמני ממנה, הצבא האדום לא היה מוכן למלחמה עקב הטיהורים הגדולים שערך סטאלין, מעבר לחוסר המוכנות הצבאי, סטאלין, שחזה באוזלת ידו של המערב בציכוסלובקיה, לא סמך על עזרת המערב, בכלל שררו יחסים רעועים בין ברית המועצות למערב עקב החשש של מנהיגי המערב מהקומוניזם, שיקול נוסף היה השלטת הקומוניזם באזורי השפעה שיקבל.

הולדת הבת

באירופה משתוללת אש התופת של מלחמת העולם השנייה, אך ברוסיה שרר שקט, הודות להסכם ריבנטרופ-מולוטוב, אולם בקיץ תש"א פלשו שלושה מליון חיילי צבא ה"וורמאכט" הנאצי לרוסיה, והתמקדו במהירות לתוך רוסיה. מיד החל גיוס מזורז של כל האזרחים, רי חנן נקרא שוב לדגל, המצב נמשך כך כחמש שנים.

להבין מעט מזעיר מה ששם התרחש, ואיך הוא לחם בגבורה לשמור על יהדותו, נמצא ביומן, המצב היה איום ונורא, היה מאוד קל להיכנס לטירוף חושים, או ממש להיהפך לבהמה. חבריו לקרב איבדו לגמרי את צלם אנוש שלהם, היה צריך הרבה מוח שליט על הלב לא רק כדי לשמור על שפיות, ולהישאר אנושי, אלא לפעמים גם כדי לשרוד, והמעשה הבא יעיד:

במלחמה היו ימי רעב ממש פעם חילק המפקד כיכר לחם והכריז שזה אמור להספיק לשלושה ימים ושנסתדר, כולם חטפו ממש ואכלו מייד בלי לחשוב ואין זה פלא אחרי הרבה כ"כ הרבה ימי רעב לא נישאר להם כלום, וקיבלו כאבי בטן איומים, וקלקול בטן, אל אני התאפקתי חתכתי את הכיכר להרבה חלקים קטנים, והיה לי מה לאכול משך הימים, וכולם התחננו אליי ממש כמו המן שנמכר למרדכי מאותה סיבה, גם כאן הוכיח חוניע שבכל מצב המוח צריך לשלוט על הלב.

אשתו הייתה אז בסוף הריונה הראשון וכל ניסיונותיו לדחות את גיוסו עד לאחר הלידה נענו בשלילה מוחלטת. עוד בהיותו במחנה הצבאי בחרקוב, תוך כדי התארגנות ליציאה לשדה הקרב, מקבל רי חנן שיחת טלפון מקרובת כי את אשתו תקפו צירי לידה, בדיוק אז תקפו מטוסי הגרמנים את כל האזור, כל הנשים הועברו במהירות למקלט התת קרקעי ושם נולדה לו בת, בטרם הספיק רי חנן להעביר באמצעותה ברכת מזל טוב לאשתו, שמע את קול המפקד רועם: מה מעשיך כאן? כולם כבר התייצבו למסדר שלפני היציאה ורק אתה נשארת לדבר בטלפון!?

בקשתו ממפקדו הישיר לשחררו לשעה קלה אחת כדי לראות את אשתו ובתו הראשונה, נענתה בשלילה, ואז הוא ניגש למפקד הראשי במקום ואומר לו בפשיטות: חבר קצין! לו אני הייתי הקצין ואתה חייל הבא אלי בבקשה כה אנושית לראות את הבת הבכורה שנולדה לו עתה – וודאי שהייתי משחררך לשעה קלה, ומדוע תמנע אתה זאת ממני?! דבריו שנאמרו בתום ובחום פעלו פעולתם, הועמד לרשותו

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

נהג עם רכב שלקחו לבית היולדות, שם נפגש עם זוגתו ובתו, ונפרד בדמעות חונקות תוך מחשבה "מי יודע מתי, אם בכלל, אזכה לראותכן שוב".

מסירות נפש של אמא

מספרת אשתו ע"ה שכשהיא הגיעה לבית היולדות היא שומעת שמתכוננים לחתוך את ביטנה ולא רצו שהיא תלד, וכך עברו מחדר לחדר והלכו לחתוך ולהרוג תינוק אחר השני. אני שהבינותי מה קורה התחלתי לצעוק ולצרוח, מה גם שראיתי אותם מתקרבים, לא יכולתי לרוץ והייתי בפחד אלוקים. עצמתי את עניי התחנני להי שושיעני, ואז פתע פתאום הופיע רופא עם חלוק לבן, והרגיע אותי אמר שלא אדאג, לא ינגעו בי לרעה, ואכן אמר להם מה שאמר יותר נכון צעק מה שצעק ועזבוני לנפשי. והיה הדבר לפלא גדול.

לכשעצמי אומרת אין לי ספק שהקב"ה שראה את מסירות נפשו של בעלי ושלח לי את נביאו אליהו התישבי, ויהי מיד אחרי שנולדה ביתי התחילו כנ"ל הפצצות על בית הרפואה ואני עם ביתי בידיים ירדנו למרתף ויהי כששמענו פצצות מכאן רצנו לצג השני, ואח"כ באו הפצצות מצד שני ורצתי לצד השני, באלו התנאים נולדה וגידלתי את ביתי, מסירות נפש של אמא...

סוד הי ליראיו

עוד סיפור מעניין היא מספרת: יום אחד אני מקבלת מכתב מבעלי, אשר דורש בשלומי ובשלום הילדה, אך אז פתאום הוא פונה אלי במכתב והוא מתחנן ומבקש בכל לשון של בקשה שאני אשמור על ביתנו שיינא רבקה בשמירה קפדנית. אני לא הבנתי מה הוא מתעקש כ"כ וכמעט שהתעלמתי ושכנתי, אך לאחר כמה שעות שהילדה לא חוזרת מהחצר, שם ירדה לשחק עם עוד כמה ילדות ואמותיהם שלאחת מהן הפקדתי את ביתי כרגיל, הלכתי לשאול אותה אישה מה עם הילדה, והיא לתומה ענתה שחשבה שעלתה הביתה.

העניין התגלגל ומתברר שהיא נעלמה, הלכתי לחפש בכל העיר, באותו זמן היה נפוץ סוג של אנשים היו מסתובבים עם גלימות ארוכות וגונבים ילדים ומפתים אותם עם מיני ממתקים, הם היו מכניסים אותם תחת לגלימותיהם וגוזלים אותם, ומוכרים או מאמצים אותם. מאוד פחדתי על ביתנו שהילדה ילדה נאה שירצו לגנבה ולמוכרה לאימוץ, ואז לפתע פתאום אני רואה בן אדם הולך עם גלימה ארוכה אני מבחינה מתחת לגלימה עוד זוג רגליים מהלכים, והנעליים מוכרים לי משום מה, רצתי וצעקתי לו שזוהי ביתי והוא היתמם שכאילו מצא אותה והלך להחזירה, לקחתיה בחזרה.

למזלי הי עזר ונגמר טוב, ואז אני נזכרת במכתב שקיבלתי ובו הזהרות חוזרות ונשנות בשמירת הילדה ואז פתאום הבנתי וחשבתי הייז זה ממש בבחינת ניבא ולא ידע מה שניבא.

בכלל בכל משך הזמן שהוא לחם בקרב היה לי כל מיני מופתים של השגחה פרטית בכל שלב, כל פעם בקביעות לפני שהיה חוזר הביתה מעוד קרב הייתה לי תחושה שהוא חוזר הייתי מכינה את הבית וציפיותיי התממשו אחת אחת, הרגשתי שאני בידיים טובות ומהי מצעדי גבר כוננו,

ההצעה שסירב

המלחמה נגד הנאצים הסתיימה, הניצחון נגד כוחות האופל, עתה הגיעה עת השחרור, ר' חנן עומד לחזור לקייב לברר מה עלה בגורל הוריו ובני משפחתו, וכן לחרקוב לדעת מה עלה בגורלן של אשתו ובתו.

אך לפני שקיבל את תעודת השחרור נקרא לחדר מפקדו, ישבו שם עוד שני קצינים, תחילה נבהל שמא מישהו "הפיל עליו תיק" אך מיד הופתע לשמוע מאחד מהם, שהואיל ותיקו האישי נקי ללא רבב, ולפי המלצת מפקדו על יושרו האישי, מילוי חובותיו במילואן, נאמנותו ונועם הליכותיו, מציעים לו לחתום קבע בצבא האדום והוא יקבל מיד דרגת קצונה. באדיבות דחה את ההצעה הנדיבה בטענה שתחילה עליו לחזור לראות מה עלה בגורל בנות ביתו ורק אח"כ יוכל לשקול ולעיין בבקשתם, התחמקות זו לא התקבלה בנקל, אך בעז"ה הצליח להיפטר מהם ללא כל התחייבות, "לך ספר להם, הרהר בלבך, כי סירובי להצעתם ה"אדיבה" הוא מחמת היותי יהודי שומר תורה ומצוות.

עזרה ליהודי

הרכבות החוזרות מאזורי הקרבות היו מלאות חיילים הצוהלים ושמחים לשחרורם, כשהוא חזר מהמלחמה בסטלינגרד נסע ברכבת מלאה כמעט בחיילים בדרגות שונות כולם חיות ממש תאבי דם ממש.

פתאום – מספר ר' חניע – נכנס חסיד לובאוויטשער עם זקן ר' אבא פליסקין ע"ה, אני הכרתיו אך הוא אותי לא זיהה, הייתי עם מדים וכו', הוא היה נמוך קומה נכנס והתיישב, ואז הייתה שם קבוצת חיילים רוסים גסי רוח ממש, חציים שיכורים החליטו לקחת אותו ולזרקו לפסים באמצע הנסיעה, אותם כנראה מאוד שעשע שרב יהודי כך ימות במיתה משונה.

האמת שבמשך הנסיעה כמה כבר זכו לחוויה הזאת, חיי אדם היו שווים בקליפת השום אצלם, ובפרט אחרי מלחמה שנפלו אנשים כל שנייה ממש. אני שמאוד חששתי לחייו מחד אך מאידך חיילים אלה יכלו באותה מידה לבצע בי את זממם, לא היה צריך הרבה. אך ראיתי שהם מאוד רציניים הוא כבר היה בידם, ואם לא אפעל תוך זמן קצר יהיה מאוחר מדי. לחשתי תפילה חרישית ניגשתי אליהם בביטחון עצמי של רמטכ"ל וצעקתי שאם הם לא עוזבים אותו מייד אני יורה בכולם!

ברגע שאני אומר משפט כזה בדרך הטבע זה מתפרש אצלם כתירוץ משכנע (על אף שהם לא היה צריכים לתירוץ כלל) בשבילם כדי לקחתני ולעשות ממני בר קטילא כפי שהם ידעו לעשות. הייתי לבד נגד קבוצת גוליתים, אך ראה זה פלא, באופן מפתיע רוך נכנס בליבם ועזבו אותו עם לא מעט פחד ואני ידעתי שנפל פחד עליהם מן שמי"א, וכך ניצלו חיים של שנינו בעצם באופן ניסי – מסכם ר' חניע – אך כך גם מתגלה מסירות נפש של חסיד, שאת כל ימיו מסר למען האחר.

הפגישה העצובה

בסופו של דבר הגיע לקייב, הוא ירד בתחנה והמשיך רגלי לעיר, כדי לברר מה שלום משפחתו. לפתע, בהשגחה פרטית, פגש באחי שאל, שלא ראהו חמש שנים, כך מתאר הוא את המפגש:

אני מסתובב מחפש מה ומי נשאר פתאום מופיע אחי שאל ממס כמו מלאך משמיים אחרי כ"כ הרבה שנים, הייתה פגישה מאוד מרגשת וכשבאתי לחבקו, אחי פונה אלי ברצינות ובחשש מה ואומר לי שבי"ה הצליח להשיג את כל הרישיונות, חלקם הגדול מזוייפים ולפי החוק הוא היה בכלל פולני אלמוני ולא אחי. אי"כ אומר לי איני יכול לחבק אותך, אסור שנהיה הרבה ביחד שלא יראו שאנחנו קרובים, זה מסכן את היציאה. אני התרחקתי עם טעם אכזבת מה מצד אחד כ"כ רציתי להתוועד עם אחי, אך חדווא תקיעה מסטרא השני לאמור שמחתי שיצליח לצאת בשעה טובה מכאן. שמרתי את התחושות עד לפגישתנו הבאה בארץ הקודש כמה שנים אחרי (כדלהלן).

באותה הזדמנות הוא סיפר לחנן כי ההורים נהרגו על קידוש ה' ביום הכיפורים, בטבח הידוע בשם באבי"אר, גם יתר בני המשפחה שלא הצליחו לברוח לפני שהגרמנים נכנסו לעיר, נרצחו ע"י הנאצים ועושי דברם האוקראינים. הוא גם אמר לו שרבים מאנ"ש ברחו לכיוון הערים טשקנט וסמרקנד באוזבקיסטן וכך ניצלו, לכן כדאי שיגיע לשם, אולי ימצא שם גם את אשתו ובתו. בכל מקרה אין לו מה לחפש בקייב, בחרקוב או בכל מקום אחר.

ר' חנן קרע קריעה ונהג אבלות על הוריו כדן שומע "שמועה רחוקה" ומיד לאחר מכן שם פעמיו לעבר היעד שקיבל מאחיו, בבואו לסמרקנד נפגש עם בני ביתו וכל אנ"ש, עם הפגישה רבתה השמחה וחבריו בירכוהו בברכת "מחיה המתים" שהרי לא היה עמו קשר בכל שנות המלחמה, הידיעה פשטה כאש בשדה קוצים, כולם שמחו והתכוננו לסעודת הודיה רבתית, על הנס החי שבא לעיר.

אבא לא מוכר

הוא בעצמו כמובן מיד פנה לביתו, וכאן חיכתה לו הפתעה קצת לא נעימה. הבת שלו לא הייתה מוכנה לקבל כי זה אביה, הרי "אבא" הוא "זה שבתמונה" היא טענה כפי ששיננו לה כל הזמן, וזו הייתה תמונתו מלפני המלחמה, ורק כעבור זמן מה השלימה הילדה עם העובדה כי אכן זה אביה, בש"ק עשתה המשפחה "קידוש" כאמור. מי שלא ראה שמחת אחים השמחים בהצלת חברים לא ראה אהבת ישראל מימיו, בני המשפחה עצמם ראו בזה מעין השלמה להעדר הסעודה בעת חתונתם.

ביקש לישיב בשלווה

כשנה הספיק ר' חנן להיות בסמרקנד, הייתה זו התקופה הכי טובה מבחינה רוחנית מאז ימי ילדותו, שיעורי תורה התקיימו ממשי בצורה גלויה ור' חנן קבע את לימודיו בעיקר בדא"ח, עם הרה"ח ר' סעדיה ליברוב, ממנו גם קיבל הדרכה חסידותית-פנימית, מני אז החל גם להתפלל בשבתות באריכות ובנעימות וכך נהג כל חייו.

הבריחה

בינתיים התארגנו אנ"ש לעזוב את רוסיה ב"בריחה הידועה" ורי חנן הצטרף אליהם. הוא ומשפחתו יצאו ברכבת מסמרקנד, סוף סוף שהחיינו לזמן הזה להיות מחוץ לחומות הגלות הנורא הזו, אך כנראה שהקב"ה חשב אחרת, ובדרך לא הרחק מטשקנט, פתאום תקפו את אשתו צירי לידה אני – מחייך ר' חניע – כ"כ רצייתי שתאחר את זה בכמה זמן, עד שהצלנו לסדר ניירות ועלינו לרכבת ופתאום נחתה לנו ה"צרה" הזאת. אך כמובן שזה לא היה כ"כ בשליטתי ונאלצנו כולנו לרדת מהרכבת, הוא הספיק עוד להביאה לבית יולדות מקומי וכעבור יומיים נולדה להם ביתם השנייה פעסיע קראו לה על שם אימו הי"ד. אחר הלידה המשיכו בדרכם והצטרפו לאנ"ש.

כך הגיעו ללבוב, שער היציאה לפולין, לפני ר"ה תש"ז יצאה משפחת ר' חנן יחד עם עוד משפחות רבות באחד האשלונים (רכבת עמוסת נוסעים) את רוסיה לפולין בדרכונים פולניים מזויפים, בפולין מיאנו להישאר זמן רב ועברו לציכוסלובקיה, שגם בה שהו תקופה קצרה ביותר, שהרי גם מדינה זו הייתה אז שייכת לגוש הסובייטי, בהגיעם לאוסטריה שהו כשנה ומחצה במחנה שמומן ע"י הגיוינט ומיד עם הגיעם פתחו ישיבה במקום, אך ברור שלהישאר שם לנצח לא יכלו ואז הרכבת הביאה אותם לתחנתם הבאה צרפת, שם נפגשו עם יתר אנ"ש שהגיעו באשלונים אחרים דרך פוקינג שבגרמניה ומקומות אחרים. מכאן התפזרו אנ"ש למקומות שונים לפי הוראות כ"ק אדמו"ר הרי"ץ נ"ע. מי לארה"ק, מי לארה"ב, מי לאחת המדינות באירופה או באפריקה או לאוסטרליה וחלק נשאר בצרפת.

הרבי ציוה

ר' חנן שרצה בכל מאודו לנסוע לארה"ב ולגור סוף סוף בדי אמותיו של כ"ק אדמו"ר הרי"ץ, לזאת הוא לא זכה עד היום, הוא החל לתכנן את דרכי הפעולה לנסיעה, ואז באותו זמן פנה אליו המשפיע הנודע הרה"ח ר' ניסן נמנוב ואמר לו: חניע, בפריס נפתחה ישיבת "תומכי תמימים", לא בכל ימי בחרותך זכית להיות תלמיד בתומכי תמימים, לפחות דאג כיום לביסוס וחיזוק הישיבה בפריס, קבל על עצמך להיות שדי"ר בישיבה. הוא לא רצה בשום אופן, די! אני צריך קצת מנוחה אני רוצה קצת להיות עם הרבי ולחשוב קצת על המשפחה שלי, להיות יותר בבית אחרי כל התלאות שעברנו, מה גם שלבקש כסף מאנשים זה כ"כ נגד את טבעו, אך אחרי הרבה הפצרות הוא הסכים לתקופת ניסיון, וביחד עם חברו דוד חן שיחי התחיל לאסוף.

אבל זה כ"כ לא התאים לו, הוא החוויר כסיד בכל דלת שדפקו, ואז הוא החליט להגר לארה"ב סופית, אמר וכמעט עשה, הכין את הניירות, ארז את חפציו, שאל את הרבי הרי"ץ ואז להפתעתו היגיע תשובה שעליו להישאר בצרפת, ושצריכים אותו דווקא שם, בקבלת עול מוחלט הוא גנז את חלומו פירק את המזוודות, וחזר להיות שלוחא דרבנן למען הישיבה, ומאז במשך כ-50 שנים עבד ללא לאות בתפקידו כשדי"ר, וראה בזה עבודת הקודש.

תקופה חדשה

כך החלה תקופה חדשה בחיינו, אמנם מנוחת הנפש זה לא תרם לו, ההיפך הייתה זו עבודת פרך ממש, אך מה לא עושים למען תו"ת היה תמיד אומר!

הוא עצמו הסתפק במשכורת מצומצמת והשקיעה את כל עצמותו בהשגת כספים לישיבה, כל אלו שעבדו אתו מעידים עליו כי מסירותו לתפקידו לא ידעה גבולות, יושרו, נאמנותו ונועם הליכותיו עם יראת השמים הפנימית והאמיתית שלו, שבו את לב כל מי שבא עמו במגע, הוא לא הסתפק בגיוס כספים לישיבה בצרפת עצמה, הוא גם היה נוסע, לפחות פעם בשנה, לאנגליה ולאיטליה, ושהה בכל מדינה מספר שבועות.

המון אפיזודות וסיפורים נקשרו לתפקיד ולאיש במשך הזמן, ניסינו לדלות ולקבץ את השביבים מכל מי שהיה בקשר איתו בהקשר בזה, ממש לפלא לגלות את הרושם שהחתיים על פני אנשים שהוא פגש אפיו פעם או פעמיים, היה בו משהו שקשה להגדיר אומרים כולם, הוא דיבר בשפה מיוחדת לו, הוא התבטא עם הלב, וזה קנה אותנו.

אכן כן בצרפתית הוא בקושי דיבר, בשנים הראשונות הוא דיבר אידיש עם כולם, אז היו כולם יהודים ודיברו רובם ככולם אידיש, כך הוא מספר לאחותו באיגרת משנת תשנ"ה:

וואס דו שרייבסט אז מ'דארף זיך אנהויבן לערנען אינגליש, וועל איך דיר שרייבן וועגן אונז אליין, כאטש איך שעם זיך פשוט דאס דערציילן, (בקשר למה שאת כותבת לי שצריך להתחיל ללמוד אנגלית (היא היגרה לארה"ב) בהזדמנות זו אכתוב לך בנוגע אלינו, איך אנחנו הסתדרנו, הגם שאני בוש לספר לך), כשאנחנו הגענו לפה (צרפת) התחלתי לעבוד בישיבה, התעסקתי רק עם יהודים, לכן לא נצרכתי לשפה הצרפתית, (כולם דברו אידיש) וכך שנה ועוד שנה, וכל פעם דחינו את זה במענות וטענות שונות... ע"כ.

ניקיון כפיים

הישרות שלו הייתה על פרוטה כעל מאה ממש אני זוכרת - מספרת ביתו מרת ליבא פאריז - היה מדווח לרי ניסן על כל פרוטה ממש, הוא היה קודם כל מוסר את כל הסכום לרי ניסן ורק אז היה מקבל את חלקו, ולא הפוך כמו שעושים רובם.

החתונה הגדולה:

מספר הרב י"י קאלמענסאן ר"י ניו הייבן: החתונה הראשונה שהתקיימה הייתה של ביתו פעשע תחיי עם הרה"ג ר' ישראל לבקאווסקי שיח. החתונה הייתה במתחם של הישיבה ממש, לכבוד האירוע שיפצו פה ושם את הבניין, לפליאתנו מה יום מיומ"ים, מה לנגר בישיבה דבר נדיר מאוד. ר' ניסן אמר שיגעו הגבירים של ר' חניע צריך שיהיה מכובד.

מה אומר לך הייתה חתונה הכי ארוכה בחיי, - מספא הרי"ק - כל הלילה התוועדו ממש כל הלילה. החתונה נגמרה בשש בבוקר, דבר נדיר מאוד וכולם ישבו שם היה מאוד שמח, מי שלא ראה את החתונה

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

לא טעם שמחת חתונה חסידית אמיתית, דבר שמראה על הערכה שרחש ר' ניסן לר' חנן.

הרבה אגדות נרקמו ביובל שנות השד"רות שלו מטבע בדברים. כאמור היה מגיע גם לאנגליה ולאטליה, מספר הרב נחמן סודק השליח הראשי לאנגליה, פעם הגיע ר' חניע אלי ומבקש רשות ממני לאסוף כספים לישיבה בברינא, אני הסכמתי אך התניתי זאת בזה שייתן למוסדות חב"ד אנגליה כמה אחוזים מהרווחים, כפי הנוהל, אך על כזאת ישרות לא פיללתי, במשך עשרות שנים הוא אף פעם לא הלך בלי להשאיר את סכום האחוזים עליו סיכמנו, הוא לא שכך וקיים. אני בעצמי חשבתי שהוא יעשה זאת מידי פעם ולא על כל סכום. לא שיערתי עד כדי כך.

תענוג לתת לו

מספר ר' לוי פריז: ישנו בלונדון נגיד הרב נתן וואגל שמקבל מאות אליו הביתה ונותן צדקה ביד רחבה, ר' חניע כמובן כשהיה מגיע ללונדון היה פונה אליו ומתרימו לישיבה, פעם בא אלי ר' נתן ואומר לי שפוגש בביתו מאות אנשים וכל אחד בצורכו אבל משום מה השווער שלך הכי התרשמתי ממנו, לא פגשתי אף פעם שד"ר כמוהו, כ"כ עדין ומסור למטרותיו, היה געשמאק בשבילי לתת לו.

שאלתי אותו מאיפה הוא יודע שהוא השווער שלי. אז הוא סיפור לי שפעם ר' חניע היה בלונדון ולא עבר אצלי, הלכתי אליו אמרתי לו ר' חניע מדוע לא באת אלי, ואז הוא אמר לי הפעם באתי לרווח נחת, ואז נודע לי שאתה חתנו, והוא היגיע למשפחה ולא לעניינים אחרים, הוא אמר לי כ"כ בפשיטות אך בשבילי היה זה שיעור בענייני חינוך ומשפחה, הוא היה מונח לגמרי במה שעשה, בלי לעררב.

כשהוא היה מגיע הוא היה מתוועד בשבת עם המשפיע הנודע ר' מענדל פוטרפס. היו שעות של התוועדות אמרו לחיים והיינו יושבים שעות שלימות ומתוועדים. זה היה מעורר הרבה התרוממות רוח, היו שופעים ווערטלאך אמרות חסידיים, ניגונים הדדיים, ממש תענוג, מתגעגעים להתוועדויות האלו, מסכם ר' לוי.

נשיאת חן

אחת מהמדינות בה הוא היה מגיע הייתה איטליה, מספר הרב גרשון מענדל גרליק שיי שליח הרבי ורבה של מילאנו. חוץ מההנאה מעצם הימצאותו, הייתה גם תופעה מעניינת, ישנו בית כנסת מסויים, מאוד קשה לאסוף שם כסף, אנשים שם תורמים רק למוסדותיהם, תאמין לי אומר ר' גרשון מענדל לא יודע איך ומה עשה, אך לשם היה מתקבל בכבוד גדול והיה יוצא משם עם סכומים מכובדים, לך תבין איך הוא כבש את ליבם.

התמסרות ממש

שנים רבות הלך רגלי ממקום למקום לגייס את הכסף לתומכי תמימים, ברבות הימים קשתה עליו ההליכה, הוא סבל קשות ברגליים והכאבים השפיעו על הגב, הוא נאלץ להשתמש במקל, אולם ייסוריו לא פגו, ההליכה נהייתה איטית יותר, אך למרות הכול

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

המשיך בתפקידו במרץ ובחיות, כך גם להתפלל במניין, עשה את דרכו כמובן רגלית.

בערב פסח, היה בוחר מתוך המצה השמורה הפרטית שלו מספר מצות מהודרות ונותן אותן לאנשים שתורמים בעין יפה לישיבה, כדי לזכותם במצה מהודרת לליל הפסח, וזאת למרות שכמות המצות שאפה לו ולביתו הייתה די מצומצמת, מחמת מחירן היקר, וזאת עשה על חשבוננו ומיוזמתו האישית מבלי שאיש יבקש זאת ממנו, והנהלת הישיבה לא ידעה כלל על מעשה זה.

המופת: לאחד מאנ"ש ממתפללי ביהכ"ס שבו התפלל ר' חנן נולדו שש בנות, והלה היה מרבה לבקש שיברכנהו כי ייוולד לו בן זכר, לפני יום הכיפורים של אותה שנה נולדה לו הבת השביעית, וביום הכיפורים מירר בבכי על כי שוב לא זכה לבן, ר' חנן הרהר קמעה ואז ניגש ליהודי זה ואמר לו בביטחון גמור: אם אתה מבטיח תרומה יפה לתומכי תמימים, הנני מבטיחך כי לשנה הבאה תהיה אב לבן זכר, הלה הסכים וקיבל את דברי ר' חנן ומיד לאחר יום כיפור קיים את הבטחתו, ר' חנן היה בטוח שהקב"ה ימלא בקשתו שהרי לא למענו עשה מה שעשה אלא למען תומכי תמימי, ואכן, כעבור שנה נולד אב לשבע האחיות למזלא טבא.

יישוב חב"ד

בבואם לצרפת התגוררו כולם בבנין בפריז, הרבה ממשפחות אנ"ש היו שם וחלקם חיו בברינוא, האווירה הייתה עילאית, תחושת האחדות הייתה מורגשת, לאחר כמה שנים עברו לגור בעיר אובעאויליע, עם עוד כמה משפחות, המקום הפך מהר להיות השיכון חב"ד הצרפתי, שם בנו בית כנסת, שאותה ניהל מחותנו הרה"ח ר' שמואל דוד בעלינוב ע"ה, והוא היה שם המשפיע הלא רשמי התוועדו כל שבת, היה זה ממש שטיבל חסידי של אותם ימים היו לומדים חסידות כל שבת, לפני התפילה ומתוועדים כאמור אחרי שחרית, ממש בטעם של פעם.

להתחיל בעשר

יחידות מאוד מיוחדת אודות השטיבל הזה הוא מספר במכתב ששלח לביתו באחת הפעמים הראשונות שנסע לרבי היה זה בשנת תשח"י, וכך הוא מספר לבני משפחתו, אחר דברי ברכה כותב הוא כך: "עכשיו בנוגע ליחידות שלי, מן הסתם יודעים אתם כבר שזה היה יום ראשון בערב או באם אדייק היה זה יום שני בבוקר יצאתי מהרבי שליט"א 10 דקות לשמונה ונכנסתי בשבע ועשרים, הייתי חצי שעה, הוא התייחס באופן מאוד לבבי ואבהי, כמו אבא פרטי שלי, הוא נענה על כל שאלותי, אי"ה לכשאגיע געזונטרהייט, אמסור לכם דיווח מלא, בינתיים יעזור הקב"ה שבירכות הרבי שליט"א יתקיימו במילואם.

אמסור לכם באותו הזדמנות עניין כללי השייך לבית הכנסת, ביחידות בין הדברים הגענו לנושא זמן תחילת התפילה בשבת בבוקר בביהכ"ס. הרבי שאלני מתי עומדים אנו להתפלל, ענית לי לו בשעה אחד עשרה ולפעמים מאוחר מזה, הוא ציוה לי למסור שנתחיל תפילת שחרית בשעה עשר, ולקיים זה כבר בשבת זה! מכיון

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

שהשערתי לנסוע בשבוע זה חזרה הביתה, לכן ביקש ממני לדאוג שזה יהיה כבר השבת, אך שאני טס לפועל רק מוצ"ש, וחייב אני למסור ציווי הרבי שליט"א לכן מבקש אני ממך העבירי את הפקודה מילה במילה, ואפרט במדויק בשו"ב בע"ה.

וכך מספרים אנשי בית הכנסת שרי חניע היה גומר את ההכנות לתפילה לפני עשר והיה מתחיל את התפילה כל שבת בעשר בדיוק אפ"י שהוא היה לבד הוא הקפיד כל זה כמו על מצה שמורה בפסח.

שמחה תורה

במיוחד זכור אירועים מיוחדים, כמו שמחת תורה אז ר' חנן הרציני, היה נהפך לבן אדם אחר, צעיר ורענן, הוא היה קופץ כמו ילד ומלהיב את כולם היה זה מחזה של יהודי ששמח בשמחת התורה שעליה מסר את כל כולו כפשוטו, ואז כטוב ליבו ביין היה מעלה את זקנו על פניו, ומשחלו תחת לכובעו, והיה מתהפך (קולע) רענן עם כוחות של בחור בן שלושים.

מי יראה זאת ולא ישמח, שמחה בטהרתה ממש, שמה הוא גם התפלל פעמים לפני התיבה, ומכאן יצא לו שם של בעל תפילה לא רגיל הוא היה בעל תפילה בחסד לא בגלל שהוא למד נוסח או פיתוח קול, אך תפילה ברגש נדמה שהוא היה בשורה הראשונה וזה עשה אותו בעל תפילה, הוא היה ממש הארציג בתפילה היה תענוג לשמוע אותו מספר אחד מאנ"ש בפריו אני הייתי הולך כל ראש השנה ויו"כ מרחק שעה וחצי כדי לשמוע את תפילתו המאוד ערבה, בהמשך הוציאו המשפחה קלטת עם חלק מהקטעים הרבה מבקשים לשמוע.

להתחזן מול הרבי?

בשנת תשט"ז או תשי"ז נסע לראשונה לכ"ק אדמו"ר לחודש תשרי, מכיוון שהיארצי"ט של הוריו הוא ביה"כ היה עובר לפני התיבה ביום הקדוש, הוא ידע היטב את "נוסח" התפילה, תפילתו הייתה מאוד נלבבת ורבים היו נהנים מתפילתו. גם בהיותו ב-770 ארגן מניין כדי לעבור לפני התיבה, כשהאנשים שמעו את תפילתו סיפרו על כך להרה"ח ר' יוחנן גורדון, גבאי ביהמ"ד ב-770. הלה פנה לרי חנן שיתפלל במניין של הרבי, ר' חנן מיאן אך לא היה יכול לעמוד בלחץ של הגבאי ותפילתו הייתה באימה וביראה, לאחר מכן הודיע לרי חנן ששוב לא יעבור לפני התיבה במניין של הרבי, (מי אני הקטן והדל שאהיה שליח הציבור של הרבי?!).

הולכי בית המדרש

אז בשנים האחרונות נפטרו הרבה חסידים ובהכנ"ס ניסגר והיה צריך ללכת רגלית לבית הכנסת הגדול של חב"ד שהיה בבית הספר של קהילת שניאור בעיר. היה זה מרחק של רבע שעה הליכה, מספרים אנשי עירו, ראינו כל בוקר מוקדם הולך יהודי חסידי עם מקל ברחובות העיר בדרכו לבית הכנסת מי לא יעצור להציע טרמפ, אלא שהוא עם תשובתו הניצחת "למה לגנוב את הפרנסה לרי פיסל (רגליו) כל עוד הוא עובד תנו לו לעבוד. וכך מוקדם מאוד בבוקר כי הוא תמיד היה לא רק מעשרה ראשונים אלא לו יאתה המימרה "מעולם לא הקדימני אדם לבית המדרש".

מקווה בכל מצב

מספר ידידו שכנו לשעבר ר' חיים טשקענטער (הרב חיים הורוויץ): בשנים הראשונות היו מעט שהתמידו בהליכה למקווה, מי שיכל נסע לפריז הלא רחוקה מידי פעם לטבול. בעיר מגורינו עובר נהר ה"סען" שם המים מאוד עמוקים, ובחורף הכל קרח כך שזה לא היה נראה בכלל אופציה למקווה, אך לא אחד כמו ר' חניע ירתע מתנאים קשים, והוא כבר ידע מסירות נפש למען המקווה "שם". כאן שאין מונע הייתכן שלא נטבול?! היה אומר.

ואכן בחורף השכם מאוד היה הולך ר' חוניע עם מקל מיוחד כדי לשבור את הקרח הקפוא ולטבול טבילת של תוספת טהרה כל בוקר, על אף שזה היה גובל בסכנת נפשות ממש (העומק, והקור) אנחנו רצינו להצטרף – מוסיפים בניו – אך הוא היה מסביר לנו בטוב טעם עד כמה שזה מסוכן, יש לציין שהוא צדק והוא שכנע מאוד אבל כנראה רק אותנו לא את עצמו.

פעם הוא הגיעה לרבי מספר בנו הרב מענדל והוא היה אצלנו. הוא היה אחרי ניתוח והחתך לא הבשיל, והיה פעמים נפתח והיה צריך לטפל שלא יהיה זיהום ח"ו, ומה מאוד התפלאתי כשהוא מודיע לי בבוקר הראשון שהוא הולך למקווה, חשבתי שהוא שכח הפצע עודנו שותת, אך מאוד הזכיר לי הוא שעל מקווה הוא יוותר בשום אופן, כנראה שהמקווה אצלו היה יותר מזהיר טפי בשבילו עד כדי מסירות נפש ממש.

מבצע פקודות

בשנת תשמ"ז דיבר הרבי הרבה עם העניין של עשה "עשה לך רב" כידוע הרבי תבע שלכל אחד יהיה רב וכו'. אותה שנה הוא היה אמור לנסוע לרבי ויום אחד הוא מתקשר אלי – מספר הרב לוי פריז, חתנו – ונפשו בשאלתו תוכל להיות הרב שלי הרב שלי. הייתי המום מהפשיטות בה הוא אמר את הדברים בלי כל גינונים. אך יותר מכל נבוך ש"הוא" יבקש ממני, ניסיתי להסביר לי שמי אני ומה אני, ויש הרבה אחרים וכו', אך הוא בשלו, ואני גם לא מוכן לקבל את הרעיון, אך הוא מתפשר בסוף ואומר לפחות לכמה חודשים, שאלתי אותו מה פתאום, ואז הוא מספר לי, אני נוסע לרבי ואיך אני יראה את פרצופי לרבי ולא עשיתי לעצמי רב, חשבתי איפה אנחנו, אם כל חסיד היה חושב כך.

תניא לרבי

פעם אמר לי השווער אוי איך שאני פתי, וכך הוא סיפר: היה לי תניא ישן מאוד מהמהדורות הראשונות. כשנסעתי לרבי מסרתי לו את התניא ביחידות, הרבי מאוד שמח ואז הוא פנה אליי והוא אמר לי כנראה שאתה צריך תניא אחר כדי ללמוד, אז הוא פתח את המגירה והוציא תניא שלו משומש שבו הוא השתמש, והציע לי, אני שלא התכוננתי לאור, ולא חשבתי שאני צריך לקבל משהוא על זה, אז אמרתי מייד לרבי שלא צריך ויש לי וכו', אז הרבי החזיר את התניא למגירה. מסיים ר' חניע, עכשיו אתה מבין כמה טיפש הייתי. ע"כ. וכשאני לעצמי ראיתי יהודי עדין לא חושב שמגיע לו בכלל משהוא.

לא לישון בלי רמב"ם

כמו כל חסיד לא עבר יום בלי לימוד הרמב"ם, מספר חתנו ר' לוי פריז אפי בשנותיו האחרונות בגיל שמונים ומעלה, כשהיה מגיע מפריז אלינו, אז הנסיעה הייתה יום שלם ממש היו יוצאים בבוקר ומגיעים בסוף היום ממש, הוא היה ממש תשוש ועייף אך אז היה משלים את שיעור רמב"ם עד מאוחר, הרבה פעמים התחננתי לפניו שינוח וישלים למחרת ראיתי את העייפות המצטיירת על פניו, אך לא הואיל ולפעמים היה נוזף בי איך אתה יכול לתבוע ללכת לישון לפני השיעור רמב"ם!

השיב מעון

כל מה שבא איתו המגע נדבק בחום שלו, אני הייתי בשליחות בצרפת – מספר אחד מנכדיו – התקרבה אחת מקורבת לחב"ד, ושמעה שאני נכדו של הרב ליון מצרפת, ואז היא אומרת לי בהתלהבות, שאפ"י סבי לא יודע את מה שהוא חולל בליבי, הוא אומרת שהוא פעם ראתה אותו, והתפעלה ממראו היא ניגשה אליו ודברה איתו על כל מיני בעיות, צרפתית היא דיבר הכי טוב אבל השפה הלבבית שהיה לו הייתה שפה בינלאומית, והוא כבש את ליבי, פגשתי אותו בכמה הזדמנויות וכל פעם ניגשתי אליו, הסבא ישב בכל כינוס חב"ד בצרפת על הבמה, הוא לא דיבר כמובן, אך אני הגעתי לראות אותו זו הייתה בשבילי הסיבה שהגעתי, ואז אט אט פשוט חזרתי למורשתי, רציתי שילד"י יהיה כמו אותו חסיד, זה היה סבא שלך היא מסיימת.

ניצול הזמן

בכל שעה פנויה שהייתה לו, היה יושב ולומד, מעולם לא ראו אותו מתבטל, כך גם תבע מבניו מקטנותם: "אין לשבת בטל, אם אין לך מה לעשות – קח ספר ועיין בו ולמד בו, רק לא לבטל את הזמן". היו לו שיעורים רבים ביומו מלבד שיעורי חת"ת ורמב"ם, היו לו שיעורים בלקו"ת ותורה אור, גמרא ומשניות. ואם בימות החול כך, כל שכן בשבתות ובחגים שבהם שקד על התורה ועל העבודה במסירות ומהשכמת הבוקר ועד התחלת התפילה הספיק ללמוד מספר שעות.

מכתב מרגש

בשנת תשנ"ה הגיעה אחותו מרת איטא לארה"ב אותה הוא הלך לפגוש בהמשך אחרי שלא ראה כחמישים וחמש שנים, מאז המלחמה שאז הוא נסע לצרפת ולא הספיק לפגוש אותה, והיא מצידה אחרי שהוריה נהרגו אימצו אותה משפחות מתבוללים ורוסיים כפריים כל שאבדו ממנה כל הסממנים של הבית (אף שעד היום זוכרת את החגים ובמיוחד את החיידר וההתוועדויות בבית) והיא הצליחה לצאת סוף סוף בשנת תשנ"ה, קשר מכתבים היה אומנם אך בתנאים קשים מאוד, מכתב אחד משניים הגיעה.

וכשהיא הגיעה לארה"ב שלח לה מכתב ארוך, המחולק לשניים אחד בו הוא דורש בשלומה ואיך היא מסתדרת במקום חדש וכו'. והשני מכתב שאותו הוא מבקש לא להראות למשפחה שלה שכולם יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות שגם אליהם הוא מיועד אך אסור

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

שידעו שזה בא ממנו המכתב מרגש עד דמעות. הנה המכתב: הבאתי קטע באידיש, כדי לטעום קצת מההשתפכות שבמילים:

"טייערע שוועסטער מיינע, נאך איידער דו ביסט ארויסגעפארן פון קיעוו האב איך מיט דיר גערעט אין טעלעפאן און דעמאלט דיר געזאגט, - אז ווען דער אויבערשטער וועט העלפן און דו וועסט איי"ה קומען אין אמעריקע.....".

(ברגום ללה"ק): אחותי היקרה לי, עוד לפני עוזבך את קייב, שוחחנו טלפוני, ואז אמרתי לך, שכשהקב"ה יעזור ואת בעזרתו ית', תגיעי בשעה טובה לארה"ב, ארבע קירות בתיך הפרטי, יהיה מטבח כשר, שום טריפה לא יכנס ח"ו לבתיך, בקשתי אלייך אל תתרגזי מהדברים שאני כותב לך, הינך בת לעם היהודי ובתוכך שוכנת נשמה יהודית קדושה, את מה שעשינו שם (איזה עדינות, כשהוא רוצה להזכיר לה דברים לא הכי טובים, הוא פתאום נכלל בדברים, ואומר מה שאנחנו עשינו) הקב"ה לגמרי מוחל, כי אחרת לא היה אפשר (הוא לא מספר לה שהוא מסר את נפשו על זה שם), כאן אבל הכול שונה!!!, כאן החשבון אחר לגמרי, כאן אפשר יש יכולת, אין שום הצדקה, צריך רק לרצות... האם חילוק של כמה דולרים עושה את ההבדל בין לאכול אוכל כשר, שהתורה עלינו ציוותה, ואנחנו מקיימים את ציוויה מאז שקיבלנו אותה על הר סיני, מריבוננו של עולם, ע"י משה רבנו, ושומרים עליה בעל בבת עיננו, מאשר לאכול פשוט טריפות היי!!!

אני מודע איטא, ואני חלילה לא מאשים אף אחד, כי האמת היא שהם בכלל לא אשמים (בני המשפחה שחיו איתה, וגם הם לצערנו באותו מצב) להיוולד ולגדול בשנים של ה"גן עדן של סטאלין" ימח שמו, הם בטוח לא אשמים, כולם ילדים קדושים בניו של הקב"ה, עם נשמה טהורה בתוכם, שיהיו בריאים ושמחים, אבל עכשיו, והקב"ה עזר והגענו עד הלום, צריך כבר להתחיל לחשוב בכיוון של מעשה בפועל, לאט לאט, וכשהם יראו שאת כך מתנהגת, עם הזמן יתחילו להתנהג בהתאם, את בשבילם דוגמא, עם דודה איטא כך עושה, וכך מתנהגת, אט אט הם יבינו שרק כך צריך להתנהג.

כשאת תהפכי את הבית לכשר, ותתחילי להדליק נרות שבת מידי יום שישי, זה בטוח יאיר את נשמותיהם, והם ירצו לחקות אותך עם התלהבות ושמחה, איטא היקרה, אל תכעסי עלי, על כל מה שכתבתי כאן, אל תספרי להם שזה בא ממני.

יקירתי, אהיה שמח בכל נשמתו וליבי, כשאשמע שהפכת את בתיך במזל טוב לבית כשר, מטבח כשר, והינך מדליקה נרות שבת ויו"ט, שזה יאיר את נשמתך, ואת בתיך, וכל הסביבה, בברכה, ומתוך אריכות ימים מאירים, אמן!

ייסורים באהבה

לפני פורים בשנת תשנ"ז החל לחוש כאבים עזים בבטנו והובהל לבית הרפואה, גם אז, בסבלו ייסורים רבים, ידע תמיד להתגבר על ייסוריו ולהתעלם את שבאו לבקרו ואפילו מבני משפחתו הקרובים, תמיד קיבל ייסוריו באהבה,

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

כשמצבו החריף והלך, קשה היה עליו הדיבור, אך כשהיה צריך לברך ברכות השחר או ברכה אחרת, התאמץ בכל כוחו והמילים יצאו מפיו ברורות.

חודש לפני פטירתו הוא עוד היה בביתו, אך כולו רזה וחלש ל"ע ואז הגיע לביתו אחד מנכדיו שבאותו חודש היה אמור לחגוג את הבר מצווה, ואז בהיכנסו אל הבית קם ר' חניע בקפיצה (כך הרבה לעשות בזמן ההוא כדי להראות לסובבים שהכוח עדיין במותניו) ובקש לבחון אותו על המאמר (כדרכו) ובמסירות נפש ממש ישב מרוכז כחצי שעה והקשיב ותיקן והתעקש שיקרא לאט כדי שיהיה מובן וכו' כאילו ידע שלא יזכה להשתתף בשמחה, וזה עלה לו בהמון כוח ואנרגיות אך כל זה לא הפריע לו לתת את כל היחס לנכד שירגיש שסבא עוקב ומתעניין, ולעומת זאת כדי לענות על שאלות הרופאים רק הנהן בראשו ולא הצליח לבטא את הדברים בפיו.

ביום י"א ניסן יום הולדתו של כ"ק אדמו"ר התקיים אז כינוס גדול ורב רושם לכל אנ"ש והוא שהיה נוהג לבוא בכל כינוס (ישב על הבמה באופן קבוע) כשהוא שמע מבית הרפואה על הכינוס, מצבו הוגדר אז כקשה לפי ערך, אז התחנן שיקחו אותו לשם כיצד לא להתוועד י"א ניסן אמר. אך הסבירו לו שזה בלתי אפשרי ואז הוא פרץ בבכי על אי היכולת כאילו רק אז התייסר באמת בחוליו,

רצון יראיו יעשה

פסח אפשר לומר שזה היה החג שלו, החמיר ממש על פרט, כל מה שאכל, כל מה שבא במגע עם ידו היה נבדק בי"ג נפות אם בכלל היה נוגע. זאת חוץ לעובדה שהרבה שנים כבר לא היו לו שניים ולא השתמש בשיני זהב שלו, כל פרוסת מצה שהיה לועס היה זה מתוך ייסורים נוראים מסי"ג ממש, היה לו פציעות הרבה דם נשפך לו, אך לא פספס ח"ו אף פעם פרט מהסדר, בעיקר הזהיר טפי שלו היה לו לאכול מחוץ לבית ולא התארח בשום אופן, בשנים האחרונות גם אשתו הייתה חלשה מלהכין פסח לבד, הזמנתי אותם בקביעות – מספרת ביתם לובא פריז – אך הוא שלל את זה מכל וכל, הוא היה עושה את רוב העבודה אבל מחוץ לביית זה לא בא בחשבון, אבל זה היימישע אמרה הבת, אבל לא היה עם מי לדבר, ופלאי פלאים בשנתו האחרונה הוא נפטר ר"ח אייר לאחר שני חודשי מילה קשה, חודש ניסן היה עוד בביתו ועוד הספיק לערוך את הסדר בבית ואחרי הסדר השני ממש הורע מצבו ומייד נלקח לבית רפואה ומשם לא חזר, ממש רצון יראיו יעשה, וזכה לערוך את סדרו האחרון בביתו כדרכו.

הפטירה

בשבוע האחרון הרגיש כי אלו הם ימיו האחרונים, והוא התבטא כמה פעמים שהוא רואה שכבר באים לקחתו למתיבתא דרקיע, מספרת אחת מבנותיו: הוא אמר לי שהוא מרגיש שקיצו קרב, אני הפסקתי אותו, ואז הוא אמר לי שלא אפסיק את אבא, ושאני אתן לו לדבר, ובקש ממני כמה דברים, ובעיקר לשמור על אחדות המשפחה, ולשמור על האימא, היה זה היום הקשה בחיי.

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

כל יום אמר "יודו" וגם ביום האחרון ממש ביקש סידור, אמר "יודו" ו"שמע ישראל" ונשמתו הטהורה עלתה השמימה בטהרה, תוך שהוא קורא "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד" באמונה שלימה בדברי הרבי מלך המשיח שהקריאה הזו ממהרת את קיום היעוד "הקיצו ורננו". מ"כ בחלקת חב"ד שבהר המנוחות בירושלים עיה"ק תבובב"א,

ההלוויה

מספר אי התמימים של הישיבה בברינא הייתי שם בזאל ביום הפטירה, פתאום נכנסים המשגיח הרב יצחק נעמנוב, ואיתו הרב יחיאל קלמנסאן ראש הישיבה, פניהם חתומות ומאוד רציניים, ואז ר' יצחק התחיל לדבר ולספר לבחורים שהיה יהודי חסידי שבמשך חמישים שנה מסר את נפשו למען הישיבה, ואז הוא פרץ בבכי וסיפר שהוא נפטר היום, והאריך את גודל התקשרותו אל הישיבה, כולנו מאוד התרגשנו מאוד, ואז באופן יוצא מן הכלל יצאנו עם הסעה לבית ר' חניע. אמרנו תהילים ונסענו אנחנו והצוות עד לשדה התעופה, ללוות בדרכו האחרונה את מי שליווה אותנו הישיבה במשך כ"כ הרבה שנים.

אם נרצה לסכם במילה אחת – אומר ר' לוי פריז – אמר לי אחד בהלוויה של ר' חניע, תשמע אני מכיר את השווער שלך 40 שנה, ואני יכול לומר לך שהוא אף פעם לא רב עם מישהו. ממש היה אוהב ואהוב על הבריות, אהוב לאדם ואהוב לשמיים, חבל על דאבדין ולא מישתכחין

המורה שיעור

ר' חנן נהג לערוך לעצמו את המורה שיעור בשנותיו האחרונות, עד שזה היה מגיע אליו, כי הוא לא יצא הרבה מחוץ לעיר, ולכן זה היה מגיע אליו מאוחר, אי לכך היה עורך לעצמו לכמה חודשים זה היה תלוי לא היה קבוע, ויהי בפטירתו נמצא המורה שיעור בספר הרמב"ם, עד תאריך יום פטירתו ממש לי ניסן ויהי לפלא...

שער ג'

יפה אמר חנן

(משנה כתובות ק"ה ע"א)

חלק מיומן התלאות והייסורין של איש המסירות
נפש הרה"ח ר' חנן לוין ז"ל - סב החתן

ונוסף בו מדור "תהילתו בקהל חסידים"

חרוזים נחמדים מפרי עטו שהתפרסמו בכתבי
עת שונים

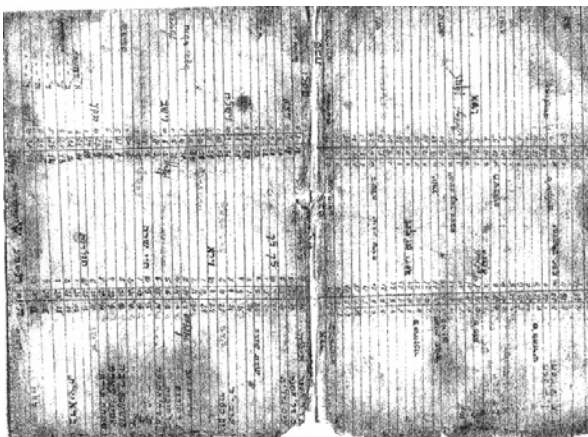
זומנו של חסיד!

הרה"ח ר' חנן לזין נולד לאביו הרב אברהם לזין הי"ד, ביום ו' שבט תרע"א בפעריסלב שבאוקראינה, בהיותו בן 6 פרצה המהפכה הבולשביקית ולימודי התורה "חדר" החלו להיות קשים עד שנסגרו כל מוסדות החינוך, והשלטון החדש אילץ את הילדים ללמוד בבתי"ס הממשלתיים.

המשפחה עברה לקייב, הילד החל ללמוד ב"חדר" מחתרתו עד גיל בר מצווה ואח"כ המשיך ללמוד בישיבה שהייתה מסונפת לישיבות "תומכי תמימים" המחתריות, עד שהשלטונות הכבידו את העולם יותר ויותר חנן נאלץ לעזוב את הלימודים כדי להקל את נטל פרנסת הבית עד שביום מן הימים הוכרח להתגייס לצבא האדום (עיין לקמן) במשך כחמש שנים. בשנים אלה עבר הרבה תלאות.

לא יספיק הדיו לתאר מה עובר יהודי שומר תומ"צ חסיד בתוך מלחמה עקובה מדם בחברת חיילים נזכרים גסי רוח. אולי משפט אחד שאמר ר' חניע פעם בהתוועדות בהתרוממות הרוח, יעידו יותר מכל את מסירות נפשו כל זמן משך המלחמה וכך העיד על עצמו ואמר שכל זמן היותו שם בגיא התופת נשמר יותר מכל על שלושה דברים שעליהם לא עבר בכל מחיר ואלו הן, מאכלות אסורות, הנחת תפילין (קיבל היתר מרב והיו תפורים עליו במשך כל המלחמה, גם שבת ויום טוב) וחמץ בפסח.

בהבא לקמן מובא גם חלק מיומן שאותו חקק בשבט סופרים רשמי הקורות של אותם ימי האימים כאשר לבו הלוהט באש שלהבת י-ה התוסס שימש לו דיו לקולמוסו. לקראת חג הפסח מובא פה חלק שני מיומו המכונה "מיון פסחדיקער נס" ובו תיאור מופלא, על חג הפסח במחנה סוהר איוס, ביפור ההתמודדות והנסאותו הוא חוה שם, בזיכרונות אלו שאותם כתב, מתגלמת אישיותו רבת ההוד, אמונתו הצרופה והלהט החסידי,

קטעים מלוח שנה שנערך בכתב יד על ידי סב החתן - ר' חנן הלוי לזין בזמן המלחמה בשנת היום תשמע שוועתינו

השתלבו בטוהר וזוך נפשו בימיו הקשים, הן מהסיפור עצמו והן מהסגנון הספרותי שלו שאותו היה חשוב להעביר לקורא שלכן הוא מובא בשפתו המקורית שפת האידיש.

יהא נא אפוא יומן זה נר זיכרון להאי חסיד, נחקק נא על לוח לבותינו ועל לבות בנינו הרכים, את דמות דיוקנם של טהורי לב וחסידיו עליון, שמסרו נפשם על קדושת התורה והפצת היהדות,

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

ונספר להם על הליכותיהם של גיבורי הכוח ועושי דברו יתברך שמו, שמנשרים קלו ומאריות גברו, לעשות את רצון אבינו שבשמיים, זיכרונם לא ימוש מאתנו עד ביאת מלכינו משיחנו במהרה בימנו ובעגלא דידן ממש:

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

מײן פסחדיקער נס, פון מײנע מלחמה זכרונות, דורך הרה"ח ר' חנן לעווין ז"ל

ב"ה

עס איז אדורך דער עשטער נאך מלחמה טאג אין פרייד און אין זארגלאזיקייט, א צווייטער טאג איז אוועק,

איין וואך און נאך א וואך

דער פאליטישער האריזאנט, האט זיך גענומען אויסלייטערן, אבער, וועגן דער מאביליזאציע איז נאך קיין רייד ניט געווען,

די מלחמה איז טאקע געענדיקט, קיין ארמײ צעלאזט מען ניט אזוי געד, עס דארף נאך געדויערן שיינע עטליכע וואכן,

דער ווינטער האט סוס כל סוף נאכגעלאזן, אין דרויסן איז געווארן מילדער, די זון האט אנגעהויבן ווארעמען, פון די אומענדליכע קאלטע פארשנייטע וועלדער, זיינען געווארן, גרינע, פרישע, שמעקנדיקע בוימער, עס האט זיך צעבליעט א מחיהדיקער פרילינג,

נאר די נעכט זיינען נאך געווען קאלטע,

כמעט אלע וואך, האט מען אונז איבערגעווארפן פון איין פלאץ אויף א צווייטן,

אויף אלע דורכגעפארענע וועגן, האט מען באגעגענט צושטערטע "דאטן" טראנשייען חרוב געווארן, די באוואוסטער פינישע "מאנערגײס-ליניע" "דאטן" וועלכע האבן האלב ארויסגעשטארשעט, פון דער ע רד, מיט די צושטערטע, אייזן-בעטאנענע ווענט פון אויבן באדעקט, מיט א דיקע שיכט גומי, די באמבעס, וועלכע זיינען געפאלן אויף זיי, פון אונזערע באמברדירער – זיינען אפגעשפרינגען גאנצעהייט און זיך צעריסן אין דער לופטן,

און די פינער זיינען געבליבן גאנץ,

אבער מיט א כסדרדיקן נאכאנאנד באמבארדירן, ניט רעכענדיק זיך מיט די אומגעהויבע פארלוסטן האט מען זיי פארט בייגעקומען, און וויפיל מענטשלעכע קרבנות האט מען באצאלט, פאר איינעמען אזא אונטערערדישע פעסטונג,

און יעצט שטייען זיי צושמעטערטע, פארויבערטע, ווי שטומע עדות, פון די ערשט ניטלאנג פארענדיקטע שווערע שטורמישע שלאכטן,

אן א צאל מיליטערישע אפטיילונגען באגעגענט מען דא אין אלע זייטיקע וועלדלעך, אין אלע ווינקעלעך,

איצט זעט מען, וויפיל מיליטער האט מען דא אנגעשטאפט אין אט דער קליינער לאנדעלע – פינלאנדיע,

טעג זיינען געגאנגען,

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

און דער געדאנק, וועגן פסח, האט מיר ניט אפגעלאזן, און
גענומען עקבערן אין מח אפטער און אפטער,

עס איז שוין געקומען ראש חודש ניסן, און געציילטע טעג זיינען
שוין פארבליבן ביז פסח,,,

און פונקט, וויל עס ווילט זיך, די טעג זאלן זיך ציען, וואס
ליינגער, אפשטופן אביסל אויף שפעטער די פסח-טעג,

קומט גראדע אויס, בא מיר, אז די טעג לויפן גאר געשווינדער ווי
אלע מאל,

אט אט איז פסח,,,,,

איך האב מורא געהאט צו טראכטן, וועגן דעם, און גענומען זיך
שרעקן, פארן געדאנק, אז דא – אין די פינישע וועלדער, צווישו די
סאלדאטן, וועט מיר אויסקומען צו פראווען פסח,

מיט וואס?

ווי אזוי?!,,,

די הארץ איז געווען פארשטיינערט, כי"בין ארומגעגאנגען, ווי אין א
פרעמדער וועלט, אינערגעץ קיין ארט ניט געפונען,

אויסגעמיטן צו ריידען מיט א צווייטן,

וואס וועט זיין?!!

עס איז געקומען די נאכט פון בדיקת חמץ,,,

צווי וואבן צייט, אז מיר האבן צעלייגט אונזער פונקט אויף א
קליינעם גראזיקן פעלד ארום א וואלד,

אין יענעם אווענט, האט מען אונז געפירט ווייזן א סינעמא, ווי עס
פלעגט אפט טרעפן דא, אין דער פרייער צייט, דאס איז געווען, א
פאר קילאמעטער, וויטער פון אונזער פונקט, אהין האט מען אונז, ווי
דער שטייגער, געפירט אין א קאמאנדע, געמארשירט אין א
קאלאנע,

אין דער לופטן האט געקלונגן סאלדאטסקע לידער און אזוי
אריינגעמארשירט אין מיטן פלאץ, ס'איז שוין געווארן טונקל מ'האט
זיך געלאזט לויפן - פארבאפן פלעצער ארום א גרויסן קינא עקראן,

געקוקט האב איך דארטן אויפן עקראן, ווי עס שווינדלען פאר די
אויגן אלע וויילע פארשיידענע קינא-בילדער, געזעסן ביך איך ווי
אויף א פרעמדע חתונה און האב גארניט באנומן וואס דארט קומט
פאר,

צוריק-גייענדיק, ס'איז שוין געווען גאנץ שפעט ביינאכט, האט
מען אונז געלאזט גיין גאנץ פריי, ניט אין קיין קאלאנע פריי ברצון
איש ואיש,

חברה גיין בינטלאך וויז, מירויכעט, מילאכט,

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

די נאכט איז געווען א ליכטיקע, א שיינע, א ווארעמע, א פולע
קייילעכיקע לבנה, איז געשטאנן אין דער מיט הימל,

איך גיי מיר אליין – אזווי אפגעזונדערט פון אלעמען די שטימונג א
געדריקטע, א געפרעסטע, די הארץ שווער, ווי אונטער אן אייזן...

עס איז מיר פלוצלונג באפאלן אן איינזאמקייט א ביינקשאפט צו
דער היים, און איך זע, ווי דער טאטע, בא אונז אין שטוב גרייט זיך
יעצט צו בדיקת חמץ....

דער פנים אן ערנסטער, פארגארלט (- אוצ"ל פארגארטלט) זיך,
אין דער לינקע האנט האלט ער א הילצערנע לעפל, ליגנדיק אויף
א וויסע שמאטקעלע מיט א וויס בענדעלע, אין דער רעכטע האנט
א פעדער, עמיצער פון די קינדער, גייט אים ניך, מיט א
ברענענדיקע וואקסענע ליכטעלע און נאך זיי די מאמע און די
גאנצע פאמיליע, דער טאטע בויגט זיל איין, געפינט ברעקעלעך
ברויט – שארט זיי אריין מיטן פעדער און לעפל, און זוכט מיט די
ליכט אין אלע זייטן, אין אלע שפארונעס(?), צי איז ניט עפעס וואס
וואו פארהוילן סון דער אויג...

געענדיקט דא – און יעצט אין א צווייטע ווינקל...

עס הויבט מיר אן פלוצלונג גיסן טרערן,

עס הויבט זיך אן ווינען פון זיך אליין, און הייסע טרערן גיסן זיך
איבער די באקן אסאך, אסאך, אסאך, איך הויב אן ווינען הויך אויף א
קול, און עס גלוסט זיך גארניט אופהערן,

עפעס ווי א קוואל פון טרערן, האט זיך בא מיר אינעווייניק
געעפנט און אזוי שטארק האט זיך געווינט – מיט אזא ביטערניש אז
די הארץ האט שיר געפלאצט,

רבנו של עולם, וואס טו איך דא?,, אויף וואס דארפמען מיך דא...

העלף מיר ג-טעניו שטארקער,.....

און טרערן, טרערן, אן א ברעג...

וויפיל צייט האב איך אזוי געוויינט, ווייס איך ניט,

ווען איך בין געקומען צו זיך, האב איך געזען, ווי איך שטיי אליין
זיך, ארומגענדיק א בוים, - אין א זייט פון וועג,

ניטא ארום מיר קיינעם,

מיר איז עפעס חייבטער געווארן אויפן הארצן, ווי עס וואלט אראפ
פון מיר א שווער משא, וועלב האט מיר געדריקט...

איך בין ארום אפן שליאק(?), א דערמוטיקטער, א בארוהיקטער און
מיט לייכט געווארענע פיס, אוועקגעהיילט צום פונקט,

אויף מארגן אינדערפרי, - ערב פסח, בין איך אויפגעשטאנען מיט
א דערלייכטערונג אפן געמיט, די מורא, די זארג, פארן אנקומענדיקן
פסח, איזעפעס ווי פארשוואונדן,

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

נאך געכטען ביינאכטיקן "בדיקת חמץ" האב איך געפילט, ווי די טרערן האבן מתקן געווען עפעס אין מיין הארצן, וואס דאס האט זיך געמוזט דורכטאן ביז פסח,

און יעצט בין איך געווען גרייט אופנעמען מיין גורל, אזוי ווי ער איז,

מיר איז געווארן קלאר, אז די השגחה עליונה איז פיל שטארקער, פון אלע מיינע מענטשליכע געפילן,

יעדן טאג אינדערפרי, פירט מען אונז ארויס אין פעלד אף מיליטערישע איבונגן,

אין ארמיי לאזט מען ניט פוסטעפאסעווען, מע מאכט גימנאסטיק, עס פעלט ניט קיין ארבעט, פארנאכט, ווען עס ווערט טונקל, ברענגט מען אונז "אהיים"

דא געפינען מיר זיך, אין א גרויסע פינישן שטיינערנעם שטאל קיין דאך איבערן קאפ, איז ניט געווען, אפגעברענט אין קריג, האבן מיר אליין פון ברעזענט, צונויפגעשטוקעוועט א צודעק,

ביינאכט שלאפן מיר דא, נאך אן ארבעטס-טאג, קומט מען פון פעלד מידע אויסגעמאטערטע, מינעמט זיך גרייטן אפרוען, אייניקע סאלדאטן, צוזעצן זיך אויף די גראז, אונטער די בויער אן פארציען זייערע דארפישע היימישע נאגנדיקע ביינקענדיקע לידער,

עס ווערט נאכט,, דער עולם גייט שלאפן,

געפילט האב איך מיר דא יעצט צווישן אלעמען,

ווי א פרעמדער, ווי אן איבעריקע,,

קיין ליכט איז אינעוויניק אין שטאל ניט געווען,

אן אייזערנע פעסל א ליידיקע פון בענזין, וואס האט געדינט אן אייוועלע, איז געשטאנן פונקט אין דער מיט שטאל, קליינע העלצעלעך האבן דארטן געברענט, און דער פייער, האט געמיטלאך באלויכטן די טונקעלע ווענט ארום,

דער רויד, איז ארויס פון אלע זייטיקע לעכער פון דאך,

פון ביידע זייטען, איז געלעגן אויסגעבעט שטרוי, אף וואס די מידע סאלדאטן זיינען געשלאפן אין א זיסן שלאף,

איך האב זיך אוועקגעזעצט ביים פעסל, און לאנג אזוי, געזעסן אין שווייגעניש, איינגעקוקט אפן צאנקענדיקן פייערל, וועלכער האט אזוי סודותדיג געטאנצט, פון איינן העלצעל אויפן צווייטן,,

עס איז יעצט די סדר נאכט,,

פונקט יעצט,,

איצטער אין די אידישע היימען פראוועט מען דעם סדר,,

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא,,

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

השתא הכא,,
מכ נשנה הלילה הזה מכל הלילות,,,
עבדים היינו,,,
די ליפן האבן געשעפטשעט שטילערהייט שטיקלעך, פון דער
הגדה, וואס איך האב געדיינקט אויסווייניק,
עס איז געווארן שפעט ביינאכט,
די העלצלעך אין פעסל, האבן לאנגזאם דעברענט,,
איך האב ארויסגעשארט, פון די הייסע קוילן די אפגעבאקטע
קארטאפל, וועלכע איך האב פריער אריינגעלייגט, קיינער זאל ניט
זען, איך בין ארויס מיט זיי אינדרויסן, אין א ווינקל געמאכט א
ברכה – בורא פרי אדמה – און פארזוכט,,
ערשט יעצט דערפיל איך דעם הונגער,,
א גאנצן טאג – ניט געגעסן,
די עטליכע קארטאפל, האב איך אויפגעגעסן, מיט די שאלאכץ
צוזאמען,,
עס איז געווען שטיל ארום און ארום,
דארט פון דער ווייטן האט ארומגעשפאנט א סאלדאט אויף זיין
פאסטן,
א טיפע אויסגעשטערנטע נאכט, האט פון דער הויך, געפינקלט
אויף אונזער באטאדייע אראפ,,,
עס איז יעצט – ליל שימורים,,,
איך האב דערפילט א שמחת יום-טוב, אין אלע מיינע גלידער,,
אריינגייענדיק אינעווייניק, האב איך געפונען מיין ליידיקן
שטרייענעם פלאץ, די סאלדאטן האבן געשמאק געבראפעט אויף
זייער געלעגערס, מיט אלע טענער,
איך האב זיך אוועקגעלייגט אויף מיין שטרייענער "הסי-בעט" און
געלייענט קריאת שמע,,
דער ערשטער טאג פסח אינדערפרי,
מיקלייבט זיך, ווי שטעדיק, גיין אין פעלד צו די לימודים,
איך האב געעפנט מיין פסחדיקן אוצר,
שוין פון עטליכע וואכן, ווי איך האב אנגעהויבן קלייבן אין א
ווייסינקע זעקעלע, די פארציעס צוקער, וועלכע איך באקום
טעגלעך, פון אט די אפגעשפארטע חלקים האט זיך שוין אנגעקליבן
א פולע ווייסינקע זעקעלע צוליב פסח, און היינט איז געקומען דער
טאג,,

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

איך האב צעבינדן מיין רוק-זאק, און דערלאנגט דאס ציטעריקע זעקעלע - קיינער זאל חלילה ניט זען, און מיזאל ניט באמערקן, האב איך אראפגענומען אין קעשענע צוקער אף א טאג, די רעשט צוריק פארבונדן, אריינגעלייגט אין רוק-זאק, פארקניפט, און באהאלטן אף אן ארט, דער ערשטער טאג איזאדורך ב"ה - ניט צו פארזונדיקן.

די הויפט שוועריקייט מיינע באשטייט - ניט אין דעם, וואס דער גאנצע עסן מיינער איז בלויז- עטליכע שטיקלאך צוקער, נאר דער עיקר, אז קיינער זאל ניט באמערקן, וואס בא מיר, קומט פאר, בלויז פארדעם, האב איך זיך געשראקן,

דאס אפזונדערן זיך פון אלעמען, עטליכע מאל א טאג, צוליב גיין כראמטשען דעם צוקער - האט געקאנט זיין באמערקבאר און ארויסרופן א פארדאכט, און וויסט דען עמיצער, וואס דאס וואלט באדייט, פאר א אידישע סאלדאט אין די רויטע ארמיי אין רוסלאנד,

נאר געלויבט דער אויבישטער, דער טאג איז אדורך בשלום,

שא - שטיל,, קיינער וויסט גארניט,

איך האב געדאנקט דעם אויבערשטן פארן חסד,

ניט מער, וואס ביינאכט האט געחלשט שטארק דאס הארץ, כ'האב געמוזט, פארן שלאף, אראפגנבינען, פון מיין מארגענדיגן חלק, עטליכע שטיקלאך צוקער און פארטרינקן מיט וואסער,

אראפ א טאג,,

און יעצט איז געבליבן נאך זיבן טעג,

שוין ניט אכט - נאר זיבן,,

דער צווייטן טאג פסח, זיינען מיר אויפגעשטאנען מיט א שטיקל נייס, גרייטן זיך אין א נאווענע(?) אין וועג אין מארש,

קיין גרויסע איבעראשונג איז דאס בא אונז ניט, א פאר וואכן זיצן מיר אזוי אויף איין פלאץ, עס קומט אן א פריקאז און מ'קלייבט צונויף אונזער גאנצן קלאפן-געצייג, און מע מארשירט ווייטער, אונז איז שוין טאקע נמאס געווארן, דאס וואנדערן פון איין ארט - צום צווייטן, אבער - פריקאז איז פריקאז,

און מינעמט זיך גרייטן, אין פעלד, פאר מיר שוין היינט ניט,

איידער, מ'לאזט זיך אין וועג, דארפמען רייניקן, די הארמאטן די ביקסן, די מאשינען, די אמוניציע, אלעס אלעס,

אזוי איז דער סדר, איידער מ'לאזט זיך אין מארש,

אלעס ווערט אויסגעפוצט, עס זאל גלאנצן, אינעווייניק און אויסעווייניק, מע באשמירט מיט אויל, און מ'דעקט צו מיט שיידלען,

צום אלעם ערשטן, האב איך מיר גאנץ פרי, אראפגענומען אין קעשענע אריין, פונם זעקעלע מיין כארטש(?) , אויף א טאג, איך בין

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

אזוי געשטאנען אין א ווינקל, גערייניקט מיין ביקס און געזאגט,
שטילערהייט ברכות השחר,

ערשט דער שטארשינא קומט מיט א פעקל בריוון,

א שמחה, א פרייד, עס ווערט לעבעדיג, א לויפעניש, ער רופט
אויס הויך די נעמען, פון די אדרעסאטן, און דער גליגעכע,
וועמענס גורל האט היינט געוואונען כאפט דעם בריוון, מיט ביידע
הענט א צעפרידענער, א צעשמייכלטער, ווי ער וואלט
ארויסגענומן, דאס גרויסע געווינס,

איך שטיי און ווארט - אפשר וועט מיין מזל היינט אויך א שיין טאן,
- אבער די בריוון זיינען געענדיקט,

אויפן הארצן, ווערט אביסל אנגעזאלצן,,, עס ביינקט זיך נאך א
גרוס,,,

עס גייט צו, צו מיר סטארשונא, און זאגט מיר אן, אז אין שטאב
ליגט פאר מיר א פעקל, פון דערהיים,

אמת?! - האב איך אויסגעשריגן, און זיך אליין דערשראקן, פאר
מיין קול, איך האב זיך אומגעקוקט אין די זייטן, צו קיינער האט ניט
אויפגעכאפט מיין אויסגעשריי,

אומבאמערקט, פון אלעמען, האב איך מיר ארויסגעשלייבט פונם
טומל - און ניט טויט, ניט לעבעדיק - אנטלאפן אין שטאב, פארן
אריינגאנג, האב איך מיר אפגעשטעלט, אפגעטעמעט געקומען צו
זיך, פארצויגן דעם פאס - מעשה סאלדאט

אריין צום פאסט-נאטשאלניק און זאג אים, נאך וואס איך בין
געקומען,

ער בריינגט מיר צוטראגן פון א זייטק ווינקל א קארטאנעם
קעסטל מיט שריקלאך איבערגעבונדן, און רופט זיך אן צו מיר,,, -
ענטפער איך,,,

אים אים געפעלן מיין ענטפער, ער גיט מיר אפ אין האנט דעם
פעקל, איך האב באדאנקט און ארויס מיטן פעקל,

די הארץ מיינע צאפלט, פון פרייד און פון אומגעדולד,,,

כיגיי אריין גלייך אין וואלד, זעץ מר אוועק ארום א בוים, אויף די
גראז, לייג אוועק דאס קעסטל אויף די פיס און,,,

טרערן הויבן אן ווערן אין האלז,,,

פארוואס קומט מיר אזא גליק,,, אזא פרייד,,,

אבער די פינגער מיינע האבן גארניט געהערט, וואס איך טראכט,
זיי האבן דערוויל מעבינדן דעם שטריקל און געעפנט דאס
קעסטעלע, אין א וויסן בויגן פאפיר אייקעוויקלט, איז געלעגן א
גרויסער קקיליבעקער קובן פון מצה-מעל,

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

מיט א חלל אין דער מיט – געבאקן אין א טשודע (אזא בלי) אין די פיר ווינקלאך פון קעסטל, איז אנגעלייגט שטיקלאך מצה פול פול – ביז ארוף איבערן גאנצן קעסטל,

אויך א פעקעלע ניס איז דארט געלעגן,

די הארץ מיינע צעגייט פון פרייד,

פן אויבן איז געלעגן א בויגעלע פאפיר,

דעם טאטנס כתב,

”ב”ה י”א ניסן ת”שין קיעוו בני יקירי שיחיי

מיר האבן געווארט פון דיר כאטש עטליכע ווערטער,

א שטיקל בריוול, וויסן וואו זיינט עיר, אויף וועלכע אדרעס מיגעפינט אייך, און היות ס’איז שוין הארט פאר פסח, און מערער קאן מען ניט ווארטן, שיקן מיר דיר ארויס א פעקל,

די מאמע שתחיי האט פאר דיר אפגעבאקן, אין דער פסחדיקער טשודע פון מצה-מעל – א מצה-קובן,

מיר לייגן אריין מצה וויפיל נאר עס לאזט זיך, אטון א ביסעלע ניס, מיר שיקן אויפן אדרעס, וואס מיר האבן,

און דער אויבערשטער זאל זיך דערבארעמען און זאל העלפן, אז דאס פעקל זאל אנקומען אויפן ריכטיגן פלאץ, און דער ריכטיגע צייט, ...

מיר שיקן דיר נאך היינט ארויס נאך איין פעקל, אויך א מצה-קובן און גרויסע פרישע עפל, ”וכו וכו’” ...

די ערשטע מינוט, האב איך זיך פארלוירן, ניט געוואוסט באלד, וואס איך האב צו טאן,

פון וואנענד מ’הייבט אן,

ראשית – דארף קיינער ניט וויסן, וואס און ווען,

צווייטנס, ווי אזוי ברענגט מען דאס אהין – קיינער זאל ניט זעען,

כ’האב געפונען אן ארט, צווישן בוימער, באהאלטן דארט דאס קעסטעלע, באדעקט דאס מיט בלעטלעך, מיט צוויגלאך, די ניס האב איך גענומען מיט זיך אין קעשענע און אוועק אויף דער באטארייע, דא האט זיך יעצט געטומלט – מ’האט זיך געגרייט צום אפפארן,

צום אלעם ערשטן, בין איך אוועק צום סטארשונא, מכבד געווען, מיט א ביסל ניס,

דאס, זאג איך אים, איז א מתנה פון דער היים,

ער איז געווען העכסט צופרידן,

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

נאך א פאר פארשוניגען, וועמען מ'האט געמוזט, האב איך מכבד געווען מיט ניס,

און אזוי ווי אלע זיינען געווען באשעפטיקט בא זייער גרייטן זיך אין וועג, האב איך גענומען מיין מיליטערישן רוק-זאק – קלוימערשט אים אויסטרייסלען פון שמוץ, און מיט אים ארויסגערוקט זיך גלייך אין וואלד צו "יענעם" ארט,

כ'האב זיך אוועקגעזעצט אפן גראז צווישן די בוימער, געעפנט דאס פעקל, געוואשן די הענט מיט מיין "פליאגע" און גלייך מקיים געווען דעם על אכילת מצה – אויף א גרויסן כזית מצה, און דערמיט מוצא געווען אלע איבעריקע ברכות פון סדר, ...,

באלד האב איך אופגעגעסס א שטיקל קוכן, וועלכע האט געהאט טויזנט טעמים און האב זיך מיט דעם אפגעפאסט, פון צוויי טעג ניט עסן, און דערנאך ערשט פארביסן מיט צוקער,

עס איס שוין געווען איינמאל א סעודה, ..

דעם מצה-קוכן האב איך צעבראכן אויף זיבן גלייכע חלקים, אלע טאג א חלק, – מערער טאר מען ניט, ...,

די היינטיקע פארציע (שוין א קלענערע) האב איך גענומען אין קעשענע מיט א ביסל שטיקלאך מצה, דאס איבעריקע, איך אלעס באהאלטן אין זאק, די קעסטעלע האב איך צעריסן אויף שטיקלאך סיזאל ניט בלייבן וואלגערן זיך קיין אדרעס – פון וועמען – צו וועמען,

כ'האב פארצויגן דעם רוק-זאק אויף דער פלייצע – און – היידא – א גלייכע א צעפרידענע אפן פונקט,

אלע האבן זיך דא געגרייט טומלדיק – צום מארש, יעדערער איז געווען פארנומען, מ'האט שוין געענדיקט אנגראזעווען, אלע קעסטלעך סנארואדן אויף די מאשינען, איך האב מיר אריינגעדרייט צווישן אלעמען מ'האט שוין צוגעשלעפט, די הארמאטן צו די מאשינען, מ'האט אנגעלאדן און אנגעפאקט פולע מאשינען, געמאכט ערטער אויף זיצן – פאר אלעמען,

ביז מיטאג איז שוין אלעס גרייט געווען,

נאך מיטאג האט מען זיך אויסגעשטעלט אין דער געהעריקער קאלאנע מיטן גאנצן סדר, – ווער פריער, ווער פון הונטען, מיר האבן פארנומען אונזערע פלעצער אין דער הויך, אין די איבערגעדעקטע גרוזאוויקעס – יעדער האט זיין זיץ-פלאץ די הארמאטן צוגעטשעפעט צו די גרוזאוויקעס,

דער קאמ-באט האט געגעבן א קאמאנדע, – און די קאלאנע האט זיך געלאזט אין מארש,

עמיצער האט פארצויגן א ליד,

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

שוין צום וויפילסטן מאל, אז איך לייען דעם טאטנס בריוועלע, ווי שטענדיק, אז מיבאקומט א בריוו, פון דער היים, לייענט מען דאס אסאך מאל, בפרט יעצט - פארנדיק אין דער מאשין - מע זיצט אף אן ארט, מ'האט שוין דא וועגן אלעס אפגעשמועסט

פאראן צייט, לייען איך דאס נאך אמאל = און ווידער אמאל ערשט יעצט כאפ איך זיך, וואס דא איז געשען מיטן מיטן פעקל,

אן אויסגעווינליכער מופת,

א נס מו השמים, -

פאר פיר טער איז מיא=ר אנגעקומען דאס פעקל, פון קיעוו, אהער - אין פינלאנדיע,

בא יעצטיקער אומנארמאלער צייט, ווען אונזער מיליטער, וואנדערט ארום אלע וואך, פון ארט צו ארט, ווען בריוו וואלגערן זיך און פארהאלטן זיך, צו צווי דריי וואכן, האב איך דעפ פעקל באקומען, פאר פיר טעג,

אומגלויבליך,

פארוואס האב איך זיך ביז יעצט ניט געכאפט,

עס לייגט זיך גארניט אפן זינען אזא זאך,

דער אויבערשטער, האט פשוט באוויזן אן אפענעם מופת,

ניט צו באגרייפן,

כ'האב מיר דערמאנט יעצט אין מיין טאטנס בריוו, ווען ער האט אנמלט געשריבן און האט מיר דארטן פותר חלום געווען,,,

ער האט מיר דעמאלט געשריבן,,,

אז דער אויבערשטער וועט נאך העלפען, און איל וועל נאך אי"ה פסח עסן מצות,,,

קאן מען דען אפשאצן, מיט וואס פאר א הארץ, קאן א טאטע אזוינס ווינטשן,,,

מיר איז דאך דעמאלט אזוי שרעקליך געווען צו טראכטן וואס וועל איך טאן, - ווען דער פסח וועט קומען,

דא אין פעלד, אין דער רוסישע ארמיי, ווי קיינער, טאר דערפון ניט וויסן, אפילו קיין חשד ניט פאלן, וועגן אזעלכע זאכן,,,

און דער רבונג של עולם, גיט כח, העלפט, און פירט פאר א האנט,,,

ווי אומבאגרייפלעך און אומפארשטענדליך זיינען - דעם אויבערשטנס דרכים, די בירורים, וואס א אידישע נשמה דארף דורכטראגן און מברר זיין דא למטה, -

אין דעם עולם התחתון,,,

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזיון

דער נס פונם פעקל, איז מיר פון קאפ ניט ארויס, איך בין וויזט אויס מיט אט די געדאנקן אייגענדימלט, וייל ווען איך האב מיך אופגעכאפט, איז שוין געווען טונקל אין גאס, מיר זיינען אלץ נאך געפארן, די אלע, ארום מיר זיצנדיקע האבן געדרימלט,

דער אוונט איז געווען א קילער און דא זיצנדיק אין דער איינגשאפט איז געווען ווארעם,

איך האב דערפילט אין זיך א שרעקליכן הונגער, איך האב אויסגעליידיקט אלעס - אלעס, וואס בא מיר אין קעשענע איז געווען און שטילערהייט געשלונגען,

דער עולם איז געשלאפן זיצנדיק און קיינער האט גארניט באמערקט, ניהאב אויסגעשמאצקעט מיין צוקער און פארטרינקען מיט די גאנצע וואסער פון פליאגע, מאראליש, בין איך געווען זאט, נאר די קישקעס אין בויך האבן געשפילט א מארש.....

די גאנצע זעקס טעג זיינען מיר געפארן, געשטאנען און ווידער געפארן, געשלעפט זיך לאנגזאם די ווערע הארמאטן, וועלכע האבן זיך געשלעפט נאך אונז,

אין די אפדער(??) נאכטן זיינען מיר ניט געפארן, געשטאנען אף אן ארט שעשטעלט עטליכע ביידלאך(?), און צולייגט זיך אפרוען אונזערע צעטרייסלטע ביינער, אינדערפרי ווידער זיך געלאזט אין מארש,

דער פסח איז ב"ה געגאנגען צו ענדע,

אויך מיינע "זאפאסן" פונם רוק-זאק האבן "איינגעטרונקנט",

אחרון של פסח האט מען אונז אויסגעזאגט דעם סוד,

אז מיר אין דער ריכטונג פון אהיים,

אין איינעם א טאג זיינען מיא אזוי, מיט דער גאנצע מיליטערישער קאלאנע, מיטן גאנצע פאראד, אריינגעפארן, אויף די צענטראלע גאסן פון לענינגראד, פרייליכע מיט לידער און געזאנג,

איך האב מיר יעצט גראדע דערמאנט, ווען מיר זיינען פארבייגעפארן די זעלבע גאסן אנהויבס ווינטער,

געפארן "אהין" - אין פינלאנדיע אויפן פראנט,...

און א טרובן נעפלדיקן פארנאכט, קאלט און פראסטיק, איז דעמאלט געווען, די טראטוארן אויף ביידע זייטן גאס, איבערגעפולט מיט מענטשן מרה-שחורה'דיקע טרויעריקע פנימער - מיט טרערן אין די אויגן, האבן באגלייט, אונזערע פארנדיקע מיליטערישע אפן פראנט, ..

עלטערע פרויען, מיט ווארעמע שאלן אפן קאפ, האבן מיט פארוויינטע אויגן, געמישט דער פנים מיט א טיבעלע, געווישט די טרערן, און געווארפן די סאלדאטן אין די מאשינען ציגארעטן, צוקערקעס ביסקוויטן, שטילערהייט געשעפטשעט:

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

אין אזא פייער שיקט מען אונזערע קינדער,,,
ווער ווייסט,,, ווער ווייסט?,,, א,,, אין הימל,,,
יעצט איז געלויבט השי"ת אויפן הארצן אביסל גרינגער,
פרייליכער,

פארפארן איז מען אויפן וואקזאל, צו די זייטיגע אייזן באן ליניעס,
געווען איז דא שוין פול מיט מיליטער, צוויי טעג האט מען זיך דא
אפגעוואלגערט,

אנגערזעוועט זיך אין א לאנגן מיליטערישן עשעלאן, א שווער
סאפנדיקער לאקאמאטיף, האט אונזגעריט פון ארט און
אוועקגעפירט אונז אין דער ריכטונג אף אוקראינע,

א פאר וואכן האבן מיר זיך געשלעפט פון סטאנציע צו סטאנציע,
אויף אלע וועגן איז געווען געשטאפט מיט מיליטער, אנגעקומען איז
מען אין קאראסטען,

דאס איז דער זעלבע קאראסטען, פון וואנענד מ'האט אונז
געשוקט "באפרייען" אונזער פוילישער "ברידער",

דא האט זיך אויסגעלאדן אונזער גאנצער עשעלאן,

אונז סאלדאטן, האט מען אוועקגעפירט אין א גרויסע קאזארמע
וואו מ'האט (אוצ"ל אונז) געהאלטן נאך צוויי וואכן, צייט,

ענדליך, אין א שיינעם טאג איז למז געקומען א באפעל,,
דעמאביליזאציע, מ'האט אונז געבראכט אין א ברייטן טונקעלן
סקלאד, געהייסן אויסטאן די מיליטערישע קליידער, דערליינגט
אונז, די זעקעלעך מיט אונזערע אייגענע ציווילע פערזענליכע
קליידער, אויף וועלכע מיר האבן דעמאלט אנגעשריבן אונזערע
נעמען, ארויסגענוצען האבן מ'א אונזערע מלבושים – צעקנייטשטע
– געשמעקט מיט שימל מיט נאפטאלין, אבער... זיי זיינען אזוי ליב
געווען – צום הארצן,----

ווען מיר האבן זיך אלע איבערגעטאן אין די היימישע קליידער זע
איך ערשט, אז (אוצ"ל איך) דערקאן ניט מיינע נעכטיקע "ברידער"
מיט וועלכע איך האב אזוי פיל נעכט מיט וואכן געשלאפן, זייט בא
זייט... געווען ווי איין פאמיליע...

איך קוק אויף זיי און – עפעס מאדנע... שקצים פון דארף....

מיר האבן זיך אלע הארציק צוזעגנט,

די שקצים, זיינען אוועק אין שטאט זוכן בראנפן,

איך האב אוועקגעהיילט צום באן – מיטן ערשטן צוג פארן אהיים
קיין קיעוו,

קומענדיק, אין א גליגליכער שעה אהיים צו מיינע עלטערן,

נאך אונזער הייסער טרערנדיקער באגעגעניש, האב איך זיך
דערוואוסט, אז ערשט מיט דריי טעג פריער, האט די פאסט

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

געבראכט צוריק דאס פעקעל, וועלכן מ'האט מיר געשיקט אויף פסח,

א חדש צייט, האט דאס ארומגעבלאנזשעט אין פינלאנדיע און ניט געפונענדיק דעם אדרעסאט, איז דאס אנגעקומען צוריק,

אלעס איז דארט געווען צעפוילט און פארשימלט

מ'האט אלעס געדארפט ארויסווארפן,

ערשט יעצט האב איך באנומען, ווי גרויס עס איז געווען דער נס מיטן ערשטן פעקל מצות מיינע,

באמת, א פסחדיקער מופת.

תהילתו בקהל חסידים!

הרב ר' חנן ניחן בחוש כתיבה, ובמשך הזמן חרז חרוזים שונים בקשר למצב בזמן ההוא, הגיגים ורעיונות מדת ישראל, ובטא בזאת את אשר על ליבו.

חרוזו התפרסמו בכתבי עת שונים בלשון האידית, כמו הידישע היים, אלגימיינער זשורנאל, אונזער ווארט, פארווערטס ועוד.. (פעמים בשמו "חנן לעווין" פעמים השתמש בשם "בן אברהם") וגרמו לקידוש הי גדול.

בין המילים ובתוכם ניתן לראות הסתכלות והרגש של יהודי חסיד חביד על ההתרחשויות, אותם ראה מושגחים בהשגחה פרטית על כל פרטיהם, איך שיד הי מורגשת ונראית על כל שעל וצעד, את רחשי ליבו, השכיל ביד אומנת לציירם בצורת אותיות, כמו שיווכח הקורא בדבריו.

מעניינת הקדמת המערכת לכמה משיריו בה הם מביעים את התפעלותם מהסתכלותו החבדי"ת, והצורה בה הוא מציג את דבריו.

אחד החרוזים מיני רבים כפי שהודפסו בעיתונים בימים ההם

במשך הזמן נאספו מאות רבים משיריו וחרוזיו לא נביא את כולם, נציג את חלקם, והמעט יעיד על כולם.

ב 27 ביולי 1976 נחטף מטוס צרפתי עם 246 נוסעים ביניהם יותר מ-100 יהודים הונחת באנטבה שבאוגנדה, ומישראל נשלחו לחלץ אותם, הי עזר ובניסים גדולים המבצע שכונה "מבצע יונתן" (ע"ש מפקד המבצע שנרצח במבצע) צלח וכולם (כמעט) הוחזרו לארץ בשלום.

העורך

איך וויל דאס איבערלעבן ווידער...

גאלדענער מעדאל פאר דער רעטונגס-אקציע אין אוגאנדא

ירושלים. דא איז ארויסגעגעבן געווארן א גאלדענער רעגירונגס-מעדאל צום אנדענק פון דער רעטונגס-אקציע אויפן לופט-פעלד ענעטעבע, אין אוגאנדא. אויף איין זייט פון מעדאל געפינט זיך דער סימבאל פון ישראלס לופט-ארמיי מיט דער אויפשריפט אויף העברעאיש און ענגליש: "מבצע יונתן".

אויף דער צווייטער זייט פון מעדאל איז אויסגעקריצט דער פסוק פון שירת דוד אין תהילים (תהילים יח'): "ישלח מפרום יקחנו".

קטע עיתון מני רבים שנתפרסמו בזמנו בעתונות

טעג זענען פארגאנגען, וואכן וועלן קומען אויך פארגיין וועלן די וואכן, אט די זעלבע. און לעבעדיק וועט שטיין פאר מיר, ווי לעבעדיקע בלומען, אט דער גרויסער נס, וואס רופט זיך אן - ענטעבע.

לאנג און ליכטיק, כ'וויל דאס אנהאלטן אין מיין זיכרון כ'וויל דאס איבערלעבן ווידער, כסדר, נאכאנאנדער, עס מאכט מיר לייכטער די גערודפטע און שווערע יארן עס איז פאר מיר א טרייסט-ליכט, אין מיין גלותדיקן וואנדער.

פארשלעפט מ'האט אן עראפלאן מיט יידן, קיין ענטעבע אין א ווילדן מדבר-לאנד, ביי רוצחים אין די ציין, אויף שאטאזש און פחד, הענגט דארט זייער לעבן צווישן אזא גרויסער וועלט - געבליבן דארט "אליין"...

עס האט זיך צוגערוקט די לעצטע נאכט - א "ליל שימורים" א מאה יידן קארטשען זיך, אין שאטן פונעם טויט. מ'דארף א הילף, מ'מוז א נס - דאס איז א צווייטער פורים... די וועלט איז גלייכגילטיג, צו אונזער ווייטיג, אונזער נויט.

די נאכט האט איינגעהילט דעם סוד פון דער הצלה, דער פאטער אונזערער אין הימל, איז געווען וואך... יידן האבן שטילערהייט געמאכט הברלה און געוונטשן זיך - א גוטע וואך, א גוטע וואך...

בליז-שנעל די ריזן-פויגל שניידן, שלינגען מיילן, א קאמאנדע פדיון-שבויים - אויך מסירת נפש גייט. די רוצחים-נארע איז דערגרייכט, א לעבן-טויט געראנגל... און הונדערט יידן - ווערן ניצול און באפרייט.

די פינטערניש פון דער נאכט האט קיינעם נישט פאראטן, א הימלדיקער מלאך, האט באגלייט דעם גאנצן וועג. און פונקט ווי יצחק האט געגעבן זיך - א קרבן פארן טאטן - האבן יידישע חיילים - אויך געטאן אין יענע טעג.

פרוי 5'fen

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזמן

בשיר הבא המכונה "מהכרם הפרטי" אותו בחרתי מתוך הרבה אחרים, הן מצד תוכנו, הלחלוחית החסידית שמשתפכת מתוך המילים כדרכו, והמעניין היא הקדמת מערכת העיתון, בה הם כותבים שמפרסמים שיר שאותו כתב חסיד חב"ד, חסיד ששפתו האידיית מאוד איכותית, ומחזיר אותה הקורא "לכרם הביתי" וכו', וששיריו מהווים הוכחה חיה לחדירתו של עולם החסידים כחלק בלתי נפרד מהשפה האידיית.

בן אברהם

פון אייגענעם ווינגארטן

מיר פארעפנטלעכן דא א ליד געשריבן פון א ליובאוויטשער חסיד, וועלכער וויינט אין פריז. דער פליסקער פערז, דער זאפטקער יידיש דער רירנדיק-יידישער תוכן פון דעם ליד פירן אונז צוריק צו די אנהייב-צייטן פון דער יידישער ליריק. מיט פארגעניגן האבן מיר געלייענט דאס ליד און באשלאסן עס צו פארעפנטלעכן ווי א צייכן, אז דער שעפערישער כוח פון יידיש באווירקט איצט גאר שטארק די חסידישע וועלט

די רעדאקציע.

וואס דארפסטו קלייבן דאס וואס פאלט אראפ פון פרעמדע ביימער,
וואס דארפסטו רייסן פון א ווינגארטן – וואס איז נישט דין
נעם ארויס דעם טאטנס חומש פון זיין אלטן אלמער,
מיש א בלעטל נאך א בלעטל – ס'איז נישט שווער פארשטיין.

ווען די וועלט די אוראלטע, האט נאך גערוט אין פוילן דרימל,
און פאסמאקעוועט זיך נאך מיט געצנדינערישער בלאטע,
האט אונזער זון שוין לאנג ארויסגעהויבן זיך אין הימל
און אריינגעשיינט אין וועלט – מיט צען געבאטן.

די ערשטע פעלקער – ליבע פראקלאמירט האט אונזער ואהבת את ה' גר.
דאס ליב האבן א צווייטן, האט מען אונז געהייטן שרייבן אויף די פאנען
געדארפט, מיר וואלטן לענדער איינגעמען – מיט אזא געווער,
ווייל אונזער תורה הייסט אליין אונז טאן – און ניט ביים צווייטן מאנען.

צדק און גערעכטיקייט – זאלסטו נאכיאנגן און יאגן,
ווען דו צעהאסט א חוב פאר הזק – קומסטו אויך פאר צער...
אן ארבעטער, וואס האט ביי דיר א טאג אין פעלד געגראבן,
האסט קיין רעכט ביי זיך צו לאזן נעכטיקן זיין שכר.

יענעמס רעכט און כבוד – זאלסטו אפהיטן און שוינען ווי ס'שווארצאפל,
יענעמס גראשן איז געהייליקט – ווי הייליק דיין געוויסן,
לערנען, קאנען, מוזן אלע – פונעם קלענסטן שטאפל,
און דערמיט באקעמפן אונזער ערגסטן שונא – דעם נישט וויסן,

די פעלקער האבן צוגעאייגנט זיך די אלע שיינע פראזן,
און מיט זיי באשמינקט, באפארבט – געבלאפטע אידעאלן,
זיי זענען נאך אין וויגעלעך געלעגן נאסע
ווען אונזער תורה האט אין וועלט גענומען שטראלן

זוך זשע נישט קיין פרות אין די פרעמדע סעדער,
ווען אין אונזער ווינגארטן, איז דאך אזוי פול אן א ברעג פאראן.
מיש די בלעטער פונם חומש – בלעטער זיי כסדר
וועסטו פילן א געשמאק פון מלא טעם.

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזיון

המובא פה הינו שיר שכתב, בהיותו בפעם הראשונה בחייו מול שריד בית מקדשינו "הכותל המערבי".

ביים כותל המערבי

פון רעדאקציע:

דער פארפאסער פון דעם ליד איז א לובאוויטשער חסיד וועלכער איז דאס ערשטע מאל עולה רגל געווען צום כותל המערבי, אין רירנדיקע יידישע פערזן פון וועלכע מען פילט-אפ ווי אן עכא די אלט-יידישע פאלקס-געדאנקען, אין א יידיש-לשון, וואס איז טיף-נשמחדיק פארבונדן מיט אלע אונזערע חלומות און מחשבות און האט אלע חנען - אין דער שפראך האט דער לובאוויטשער חסיד, וועלכער חתמעט זיך מיט נאמן בן אברהם, געשריבן זיין ליד ביים כותל המערבי.

איך שטיי און קוק אויפן כותל - אונזער יידישער ירושה
וויפל שטאלץ און ווירדע - האסטו אונזער פאלק פארשאפט.
אין די שטיינער, אין די שפאלטן, וויפל סודות, וויפל קדושה
און דורך טרערן גיסט זיך אויס מיין הארץ - פון פרייד.

פונדערווייטנס - האסטו אויסגעווארעמט אונזער גלויבן,
פונדערווייטנס - האסטו אונזער לאנגן שווערן וועג באלייכט,
אונזער הארטן נאקן - וואס איז אויסגעבויען,
האסטו מיט דיין הייליק אטעם אויסגעלייכט.

ביסט נאך האלץ ווי אן אלמנה, וועלכע קלאגט, וועלכע טרויערט
נאך איר ליבן - וואס איז יארן לאנג אין גלות נאך פארשמאכט,
און כאטש דו ביסט אלץ פאריותומט און פאראבלט
ביסטו שטענדיק - אונזער שיינהייט, אונזער פראכט.

אין דיין שטאלצן שווייגן - הער איך שרייען דורות
אין דיין שטומען ציטער - סודות פיל...
מיט א תהילים אין דער האנט, איך שטיי ביי דיר צופוסנס
און עס גיסט זיך א געזאנג פון דער נשמה - אין דער שטיל.

איך גלעט מיט הייסע ליפן דיין הייליקייט, דיין שטוב,
אין קוש מיט הייסע ליפן דיין הייליקייט, דיין שטוב,
דו ביסט ליב מיר און ביסט נאענט מיר - ווי קיינער
ווי נעמט מען צו דיר ווערטער, ווי נעמט מען צו דיר לויב?

דיין לייב געקנאטן און געפעסט איז פון הייסע טרערן
וואס יידן האבן אויסגעגאסן אין א תפילה, אין א נויט.
אונזער האפענונג איז שטארק - נישט קיינער וועט צעשטערן
ביז דיין הייליקייט וועט ווערן אויסגעבויט.

מיט אותיות גאלדענע עס איז פארקארבט אויף דיין שטיינער
שוין מיט וויפל יארן הונדערטער צוריק:
אז די שכינה וועט נישט אפטאן זיך פון דאנען קיינמאל,
ביז אומקערן וועט זיך אהער דאס צוגעזאגטע גליק.

בן אברהם

המובא להלן הינו לקט מתוך האוצר הבלתי נדלה מחרוזיו, ובהם כמה מהגיגיו, על מושגי יסוד בתורת החסידות, בדוגמת "אין עוד מלבדו", "לעולם דברך ניצב בשמיים", ועוד.. והכול שזור בעט סופרים בצורת חרוזים, דרכם העביר את המסרים העמוקים אותם הוא צמצם למשפטים בודדים בבחינת מעט המחזיק את המרובה.

אין עוד מלבדו

פון חנן הלוי לעווין/פאריז

מ'דארף פארשטיין א וועלט, מ'דארף זיך לערנען צו באגרייפן
מען דארף ניט קוקן אויף א וועלט, ווי ס'קוקן שאף פון סטארע.
דעמאלט וועסטו זען די וועלט אויף גאר אן אנדער אופן:
א פאראגענקייט פון וועלט-און דאך-אין עוד מלבדו.

אינמאל בלויז אין "שמע ישראל" צומאכן די אויגן
און אריינבליקן אין טיפקייט פון "השם אחד"
מ'דארף אמאל אויך מיט אן ארעם קלייניק מענטשלעך שכל
זיך פארגינען גריבלען אין א הימל סוד.

פון דעם, וואס פירט א וועלט, מיט נאך אוינע טויזנט וועלטן
פון דעם וואס ליכט און לעבן שטראלט אין יעדע וועלט באזונדער,
אינציק איז ער אין די הייבן, אינציק דא אין אונטן
אומזעבאר אנטפלעקט ער זיך אין טבע'דיקע וואונדער.

ער געווען איז, ער איז דא, און אייביק איז זיין לעבן
ער אליין - דער גאנצער מקור און דער שעפער פון יצירה.
און ווער עס וויל ניט און ער קאן ניט דאס "דערהערן"
ווייסט ניט, וואס איז וועלט און וואס אזוינס איז בריאה.

מ'דארף פארשטיין א וועלט, מ'דארף זיך לערנען זי באגרייפן
מען דארף ניט קוקן אויף א וועלט - ווי ס'קוקן שאף פון סטארע.
דעמאלט וועסטו זען די וועלט אויף גאר אן אנדער אופן:
א פאראגענקייט פון וועלט - און דאך אין עוד מלבדו.

שער ד'י

המשנה שכיר והחסידות

מחקר על אודות הקשרים בין הגה"ק רבי ישכר
שלמה טייכטל זצוק"ל - סב החתן עם תורת
חב"ד ונשיאיה

מתוך כתביו ומכתביו ויחס כ"ק אדמו"ר
לספריו: שו"ת משנה שכיר ו"אם הבנים שמחה"

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

הקשר והיחס בין הגה"ק רבי יששכר שלמה טייכטל זי"ע (בעמ"ס שו"ת "משנה שכיר", "אם הבנים שמחה" ועוד) לרבנותינו נשיאנו, תורת החסידות ודרכיה.

תולדותיו:

הגאון הרב נולד במדינת הונגריה בשנת תרמ"ה לאביו הגדול רבי יצחק ז"ל שממנו דלה את תורתו מגיל קטן והכניסו להיכל התלמוד ונטע בו את החשק בלימוד התורה עד לגיל בר מצווה.

אימו גיטל ע"ה בת הרב החסיד ר' דוד זאב ז"ל מצאנז הייתה מפורסמת למלומדת וצדקת, וכלשון בנה בהקדמתו לספרו "משנה שכיר": "התהלכה לפני אלוקים באמת ובתמים ומאסה בחמדי תבל וכל מגמת נפשה הייתה רק תורה ויר"ש ולגדל בני לכך".

בגיל בר מצווה למד תורה אצל הגאון רבי שלום וידער אב"ד דנירעד האז, שנה כך ולאחר מכן גלה למקום תורה לעיר טרנוב שבפולין שם למד ב"קלויז" של חסידי "צאנז" ששמו יצא בין הלומדים, ועד מהרה נתפרסם יששכר שלמה הצעיר בעילוי גדול, בהיותו בן ט"ו עבר ללמוד אצל הגה"ק רבי שלום רבי שלום דוד אונגער בעמ"ס "יד שלום" שיצא בעילום שם ועליו הטיל המחבר להוציאו לאור בשנת תרע"א, רבו שהחשיבו מאוד מינהו לאחר שנתיים להיות מורו של בנו ר' אלעזר. בהגיעו לשנתו העשרים למד אצל הגאון הנודע רבי משה גרינוואלד רבה של חוסט בעל שו"ת "ערוגת הבושם".

בגיל עשרים הוסמך להוראה ע"י גדולי ישראל בדורו. ביניהם רבי מרדכי לייב ונקלר בעל "הלבוש מרדכי", רבי שמואל רוזענבערג בעל ה"באר שמואל" ועוד.

כשהגיע לפרק האיש מקדש לקחו לחתן הגאון הגדול רבי יעקב יוסל גינז אבדק"ק בעסערמין בעמח"ס הנודע "הרי בשמים" ועם הסתלקותה של אישתו נשא לאישה בזו"ש אץ ביתו של הגאון רבי דוד פרידמן אב"ד דק"ק צעהלים, חתן הגאון רבי מנחם כ"ץ, מתלמידיו הכי מובהקים של מרן החתם סופר. אחרי נישואיו שמש כדיין ומו"ץ בבוסערמין ועמד לימין חותנו אב בית הדין בניהול הקהילה. משם נתקבל בשנת תרפ"א כראב"ד בעיר המרפא המפורסמת פישטיאן שבצ'כוסלובקיה, בה כיהן עד שנות הזעם השואה הנוראה. את עיר המרפא פקדו גדולי תורה רבים עובדה שהיוותה בשבילו הזדמנות פז להתבשם ולהתפלפל בדברי תורה בשקלא וטריא וכך לקשור איתם קשרי ידידות.

בעודו בגיל צעיר כבן י"ט החל להעלות על הכתב מה שהתחדש לו בעת לימודו, וכבן כ"ה כבר פנו אליו בשאלות בארבע חלקי השו"ע ועד רגעיו האחרונים עת נהרג ע"י הנאצים ימ"ש לא מש הקולמוס מידיו, וזכה ליבול מבורך של ספרים מפורסמים.

בנוסף על כל הנ"ל עמד הרב בראש ישיבה גדולה בשם "מוריה" בה הוכשרו בוגריה למורי הוראה, והעמיד תלמידים הרבה.

שמו יצא למרחוק וגדולי הדור חבבהו עד מאוד, כך בעודו בן י"ט פנה אליו הגאון רבי אברהם יצחק גליק אבדק"ק טאלטשאווה: אהובי הבחור כארזים, מפענח רזים המופלג בתורה קולע אך השערה חריף

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

ובקי צח ונקי כ"ש מוה"ר ישכר שלמה נ"ו, ובגיל כ"א כותב עליו הגאון הנ"ל בהסכמתו להוראה "ליש ולביא" ועוד שיבחוהו רבים וטובים. כן ה"י קשור עם הגאונים המפורסמים: רבי מנחם זמבא הי"ד, רבי מאיר שפירא ראש ישיבת חכמי לובלין, רבי שמעון גרינפעלד אב"ד סעמיהאלי, הגאון רבי מאיר אריק אב"ד דטארנא בעה"ס הנודע "אמרי ישר" ועוד רבים.

קשריו עם גאוני הדור קשרי המכתבים שקבל ושלח ביחד עם שאלות שהופנו אליו מקרוב ומרחוק יצרו את ספרו הנודע "שאלות ותשובות משנה שכיר".

ברבות הימים ויהי כי הצרו להם הצוררים מאוד, נאלצו להסתתר מפני חמת המציק, ויעלו לעליית הגג בית מדרשו, אנשים נשים וטף, עד יעבור זעם בנקל לתאר באיזה מצב איום חיו שם, רעב וצמא, קור ופחד היו מנת חלקם. אולם נשאו בדומיה את סבלם ובלבד שמחבואם לא יתגלה. ברם המצב שהורע הלך ורע מיום ליום, ובאו מים עד נפש.

בראותם יחד מבעד לחור בעליית הגג כאשר אחיהם היקרים אולצו לעלות בש"ק על רכב שעמד ליד השער, ע"מ להובילם לכיוון בלתי ידוע, אז חשב ואמר הרב "מי ייתן ונזכה לחיות אך ורק בין יהודים בארץ ישראל, באדמת הקודש, בין יהודים. הרהורים אלה לא הרפו ממנו ולא נתנו לו מנוח ושם בעליית הגג של המדרש התרומם אל על והתחיל להגות ולכתוב בשבחה של ארץ ישראל, כך נוצר סיפרו המפורסם "אם הבנים שמחה" אותו כתב בלי ספרים כפי שהוא מעיד (בספר כאלפיים מקורות).

בתחילת המלחמה עוד הצליח להסתתר עם משפחתו בבונקרים שונים ובמקומות מחבוא, אך לצעירנו לאחר כמה שנות ביעותים נתגלו ונתפסו ע"י קלגסי הנאצים ונשלחו לאושוויץ ברכבות הבקר שם עומסו כבהמות ממש, היה זה בשנת תש"ה.

מבאן ואילך סיפר עד ראייה שהגיע לארץ לאחר המלחמה וכך הוא סיפר: בקרון הצטופפו כששים יהודים, הסבל של המעונים אין לתאר. אחרי שהרעיבו את המעונים מספר ימים, זרקו לכל אחד מנת לחם זעומה ביותר, תוך כוונה מרושעת שכל אחד יאבק להשגת ח"י נפשו. פרוסת לחם העלובה, והנה עשק אוקראיני אחד את מנתו של יהודי (שכנו של הרב) לאחר שנפשו יצאה ממש להשגת הפת, הדבר העלה את אפו של הרב ובקשו בתוקף להחזיר את העושק. נוסעי הקרון היהודים התחננו בפניו לבל יתערב כי בנשפו הדבר. ויען בעוז: "איך אעמוד מנגד כאשר נפשו של הנעשק תלויה בו".

ואמנם לא הבליוג ועמד על שלו, ולאחר ששתה את כוס התרעלה עד תומה, קמו הצוררים והכו אותו ועינו אותו בייסורים נפלאים והתחיל לגסוס, וכאשר הרגיש כי קצו קרב, דיבר אל אחיו היהודים בהתרגשות עצומה על הישועה הקרובה לבוא: "יהודים – אמר – עוד מעט ותכלה ממשלת זדון מן הארץ ואתם תזכו לישועה גדולה מאוד שתאיר את כל העולם, בייחוד יזכו לכך תושבי הארץ הקודש, יודע אני כי שעות" ספורות ואני מבטיח לכם שאתפלל בעדכם שתזכו לישועה ולגאולה שלימה במהרה".

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

ובתוך דבריו יצאה נפשו בטהרה, משאלתו האחרונה הייתה אנא! הפיצו את מעוינותי חוצה!

המשפחה היתה נצר לחסידי צאנז. במחבר עצמו בער אש החסידות. הוא הסתופף אצל גדולי האדמו"רים, בעלז, מונקאטש, צאנז. חידושיו ופירושיו רוויים הם בדברי חסידות ואש קודש, גם בפירושיו על הש"ס ובעיקר על התורה (שעומד לצאת בקרוב) הכניס את הטעם החסידי.

הערכתו לאדמו"ר הזקן

המחבר כדמות הלכתית מסתמך רבות בדברי אדמוה"ז משולחנו. מדהים למצוא בין מאות תשובותיו ציטוטים רבים מספרי חסידות של רבותינו נשיאינו לדורותיהם, כדוגמת ספר טעמי המצוות להצ"צ, בית רבי ועוד.

ציטוט אחד נמצא בכ"י עדיין ועומד לצאת, "חידושים עה"ת", שם הוא מביא מדברי רבינו הקודם, דבריו חוצבי הלהבות בצאתו לגלות קאסטרנא, "רק הגוף הלך לגלות, אבל הנשמה בלתי נשלטת ע"י האומות ולא הלכה לגלות", והדברים נודעים, דברי רבינו מצוטטים והוא דש ומתעסק בהם בהרחבה, ועוד כהנה רבות.

ככלל הוא נחשב לאחד מגדולי מרביצי תורה מעולם החסידות (עיין בספרו של אהרן סורסקי מרביצי תורה מעולם החסידות: רבי ישכר שלמה מספר בגעגועים (בהקדמה לשו"ת) כיצד זרזו אבא בגיל עשר להיפגש ולהסתופף בצל הצדיקים). בהקדמה לספרו "משנה שכיר" מספר לו איך שאביו הצי לו כמה מטבעות על כל דף שילמד, כדי לזכות לבוא איתו להסתופף אצל אחד מצדיקי הדור. שם הוא מספר איך שהוא למד את כל מסכת ביצה, אביו שם אותו על כתפיו, ובחנו על כל המסכת, חציה בהלוך, והחצי השני בדרך חזור, זה החינוך עליו גדל המחבר.

הרב נשאל פעם, אם ההשתתפות בטיש של האדמו"רים, אינו גובל בביטול תורה. והוא יצא בתשובה נפלאה עם מקורות משני התלמודים ופוסקים בהם הוא מוכיח את גודל העניין, תשובתו התקבלה באהדה ועוררה הדים רבים.

הוא גם כתב תשובה על אופן לבישת הבגדים אחרי טבילה במקווה אצל חסידים, שיצאו עוררין עליהם, שנראה שלא כפי ההלכה לפי ראות עינם. והוא בבקיאות ובחריפות מוכיח את צדקת דרכם, אך אין ספק שהמעניין מכל הוא איך הוא בעצמו מתבטא בביטויים נפלאים על אדמו"ר הזקן, ותומך יסודותיו ומסתפק בו כדלהלן:

בספרו המפורסם "אם הבנים שמחה" העוסק בשבחה של ארץ ישראל, והמקור בו הוא בחר לפתוח את ספרו, בהקדמה ראשונה, עמוד כה' וז"ל: ראיתי במכתב שכתב רבינו בעל התניא לרבנו מברדיטשוב זכותם תגן עלינו, בשנת תקס"ב, בעת שבשרו שיצא לחופשי ממאסרו בפטרבורג, וז"ל: "אגידה ואדברה עצמו מספר... לגלגל זכות על ידינו בזכות הארץ הקדושה ויושביה, היא שעמדה לנו ותעזור לנו בכל עת להרחיב לנו מצר ולחלצינו ממצר" ע"כ דברי רבנו הזקן.

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

וכותב שם הרב המחבר: ולמדתי מתוך דבריו הקדושים ממש דבר חדש שלא ידעתי עד כה ולא ראיתי עוד בשום ספר, שבזמן שהאדם הישראלי הוא בערה ר"ל, יוכל להינצל מהצרה בזכות ארץ ישראל ויושביה. ומסיים שם בצורה נפלאה בזה"ל: וכבר העיד לנו רבו של מרן בעל ה"תניא" ז"ל ה"ה רבנו הקדוש ה"ר ר' בער זי"ע ממעזבוז ז"ל, בצוואתו שכתב לבנו ז"ל "כי חכמתו (של מרן בעל התניא) ובינתו ודעתו הם עד אין חקר, ושקול דעתו הראשון הוא נבואה קטנה, ואך למותר להביע ולספר את גדולת רבנו בעל התניא, כי מי לא ידע ערכו וגדולתו מני שנות דור, ולא הזכרתי את גדולתו רק לעניין הדבר החדש שלמדתי מדבריו הקדושים, ואם שלא ראיתי עוד בחז"ל (ק"ק ממכות דף ז' וצ"ע) ובשאר ספרינו הקדושים עניין זה, זולת בדבריו הקדושים הנ"ל, אבל נאמנו עלינו דברי רבנו מאד, כי כל דבריו ברוח הקודש נאמרו.

כך מתחיל הוא את ספרו הגדול, ועיננו תחזינה את החשיבות אותה יחס לדברי אדמו"ר הזקן כמקור מוסמך על אף שהוא המקור הראשוני.

מעודד את ילדיו ברוח זו

אף שהוא עצמו לא היתה באפשרותו לפגוש את אחד מרבותינו נשיאנו אך תורת חסידות חב"ד ונשיאה תפסו מקום נכבד בתוכו, כדלהלן:

בשנץ תרצ"ז שיכל את בנו הגדול שגדל על ברכיו, העילוי המפורסם מוה"ר שלום ז"ל, והוא בשנתו הכ"א בלבד, רבי שלום נולד ברי"ח ניסן תרע"ו, היה תלמיד בישיבת אביו "מוריה" שבפישיטאן, לאחר מכן גלה למקום תורה לישיבת סלבודקא שבליטא, שם נודע לאחד התלמידים המובחרים, היה נואם בחסד עליון, ומכל בתי מדרשיה של קובנה הוזמן לדרוש אצלם, כן היה ראש "תפארת בחורים" בקובנה, והיה מעורר בדרשות את הצעירים לתורה ויר"ש.

אביו הגאון כותב עליו בהספרו לאחר פטירתו: "דברי קינה ונהי שנשאתי על פטירת בני העילוי המפורסם שנקטף באיבו בשנת כ"א לימי חייו בכ"ו תמוז תרצ"ז בווען, (ושם מנ"כ). נתגדל על ברכיו, ונכספה נפשו להיות גולה למקום תורה, וקם ועלה אל מקום גבוה בישיבה המפורסמת ישיבת "כנסת ישראל" סלבודקא במדינת ליטא, והיה מן המצויינים שבבחורים דשם, וגם נתקרב ונתקשר אל חסידי חב"ד דשם, והיי בקי בכל כתבי חב"ד כאשר העידו עליו חסידי חב"ד בקאוונא.

מדי היותי שמה במשך שכבו שם בבית החולים, אמר לי אחד מיוחד צדיק וחסיד בעל מקובל גדול, בקי בספרי חב"ד, אשר לבני שלום היי לו עמו להבל"ח שיעור בספרי חב"ד, העיד עליו שספר ליקוטי אמרים מרבנו התניא היי שגור בפיו, והיי יכול לומר כולו בע"פ. ופעם אחת כתב לי קונטרס גדול כמה דפים מחקירות עמוקות בחכמת הנסתר על דרך חב"ד, וסיים המאמר בזה"ל: מי שלא למד חסידות מספרי רבנו התניא ומאמרותיו העמוקות לא טעם טעם חסידות מימיו, ואין לו השגה מהו חסידות, כי כה היי מנהגו במשך השני שנים שהיי בקאוונא, עד שעה שנפל למשכב (ודרך לימודו היי ע"ד הלימוד של סאלאוויציק, שהיי נקרא ר' חיים בריסקער, וגם כה

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

היו מכנים אותו שם בישיבה, דער פישטיאנער רי חיים בריסקער (רי חיים מפישטיאן) ומשום שלמד עפ"י דרכו, ובחודש השני כתב לי קונטרס בחידושים בתורת חב"ד ואח"כ בהיותי בהקלוז של חב"ד ענה לי הראש מהחסידים הנ"ל: תדעו שעוד לא ראינו איש צעיר כזה שיהי בקי בספרי חב"ד, ע"כ דבריו. צא וראה במה יתהלל חכם בבנו בדברי ההספד, היותו בקי ושייך לחב"ד ותורתה, אמת מה נהדר!

מכתב הרבי הרי"ץ

ובהקשר לזה נמצא כתוב באגרותיו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ ג"ע חלק ג' (מכתב תשצ"ג ע' תכט) שכתב להרב החסיד וכו' מוהר"ר יהושע אייזיק בארוך הי"ד שהי בקובנה מאטוואצק. טז' מנ"א תרצ"ה וזלה"ק: "במענה על מכתבו המבשר מפעולת התלמידים הנעלים... בקביעות הלימוד ברבים, מהתייסדות החברה הנעימה מפיצי תורה, ומפעולתו של התלמיד החשוב בן ידידי הנעלה מו"ה דוד ש"י רוך מהקביעות בלימוד דא"ח עם תלמידים ומהתלמיד הנכבד בנו של הרב דפישטיאן הניאני במאוד מאד",

כי זהו עושרי ואושרי

עוד בן לו, הרב חיים מנחם שליט"א, סב החתן, זכה להתקרב למאור שבתורה זוהי תורת החסידות, בהיותו בפריז בזמן מלחמת העולם השני, ע"י הרה"ג החסיד המופלא רבי שני"ז שניאורסהן בן דודו של כ"ק אדמו"ר. יחד עסקו בלהקהיל ילדים יהודים בזמן המלחמה אותם הצילו ממוות רוחני, למדו תורה וכו' וממוות כפשוטו החביאו אותם במקומות שונים (סיפור מרתק לכשעצמו ואין כאן המקום).

בתוקף תפקידם התחברו עד מאוד יחד למדו ליקוטי תורה, וניגוני חב"ד, חסידות ודרכיה, וכך התקרב לחב"ד והפך לחסיד לכל דבר, לאורך ימים ושנים טובות, כשהודיע בנו הרח"מ שליט"א, לאביו על מורו החדש, (הרב שני"ז שניאורסאן ע"ה) ועל הדרך שאמץ לעצמו, דרך החסידות, כותב לו אביו במכתבו אליו (שזו הייתה האיגרת האחרונה של הגאון אליו), מבודפסט 15 ינואר 1944 וז"ל: ח. מנחם היקר והחביב, גלויתך עם אגרתך קבלנו בשמחה רבה לאחר ציפיה ממושכת. הנני מרגיש בזה מעל ומעבר מאושר מאוד, כי זהו עשרי ואושרי לראות בני צועדים בדרך הי' לעד ולנצח, תביע תודתי לרבך נכד רבינו בעל התניא, שקדושתו ורוחו הטהורה משתקפות בך. אביך לנצח הדורש בשלומך ומחבקך והמצפה לבשורות טובות ולכל טוב. י. שלמה. ע"כ המכתב. והדברים מדברים בעד עצמם.

יחס כ"ק אדמו"ר לספריו

בכל פעם שבנו זקני הרח"מ שליט"א עמד מול פני הרבי, שאל אותו מה עם כתבי אביו?, למה לא מדפיסים? והתעניין מאוד, והיה אומר שכאשר יבוא לא"י, ידפיס את כתבי אביו (שהיו כמה חלקים בכת"י).

כך אמר גם לחתן המחבר הרה"צ רבי ברוך הלברשטאם, מגורליץ בני ברק. היה זה באופן תמידי, כשהוא בא אל כ"ק אדמו"ר והביא לו את ספרי השו"ת, הרבי התעניין מאוד ונתן דולר נוסף עבור כל ספר מדי חלקי השו"ע.

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו לזין

ספרו הנודע "אם הבנים שמחה" היסטוריה רבת תלאות תלויה בו. הן בסיפור הספר עצמו והן בסיפור הדפסתו, הוא נכתב בזמן מלחמת העולם השנייה בו מדובר איך שכל הצרות הם תוצאה של חוסר מקום מקלט עצמאי בארץ הקודש, הינתונינו לחסדי אומות העולם, "חסד לאומים חטאת". בו גם מוכיח איך שבזמן הזה יש מצווה דאורייתא ליישב את הארץ, אפיי לשיטת הרמב"ם שלא מנאה במניין המצוות שלו, זה מצד היותה מצווה כללית, וכל מצווה כללית הרמב"ם לא מנאה כמ"ש בהקדמתו. עיין שם בטוב טעם ודעת.

ושם בספר כולו השתפכות הנפש של אוהב ישראל אמיתי, וכשהוא מתייחס לאלו שאמרו שהכופרים הגמורים לא יגאלו בביאת המשיח, אחרי דין ודברים הוא כותב(עמוד ע"ח): ..מה גם שבימנו כמעט אינם נמצאים כאלו שיהיו בבחינת יודעים את ריבונם ומכוונים למרוד בו ח"ו, רק המה כתינוק שנשבה בין העכו"ם אשר אינם יודעים ולא נתגדלו על רוח התורה, והמה אנוסים על הכל. ובוודאי מחוייבים אנו ליתן ידינו להם לקרבים בכל מיני קרבות ובאהבות של אחים.

ועוד כותב (עמוד קל"ב): ידעתי בני ידעתי כי תוקשה לך קושיא גדולה על דברינו, אם כן הוא שהבנין שנעשה בימינו בארץ הקדושה הוא סימן ואות על הקץ שקרב לבוא איך יתכן שרוב בוני הארץ המה לדאבוננו מחללי שבת ועוברי עבירה, ר"ל וכמעט אשר כגויי הארץ המה בעוה"ר. ושם הוא נכנס למשא ומתן, ולבסוף (עמוד קל"ט) הוא מסיים נפלא! "ודע דכל מה שכתבתי על בוני הארץ וכיניתי אותם בשם רשעים ח"ו, כל זה כתבתי לפי דעת הקנאים שמכנים אותם כן. מפאת שבוני הארץ אינם נראים בעיניהם. אבל לי עצמי אין נראה כן ואין דעתי מסכמת אתם, שבעיני המה אינם רשעים אלא זרע אמת, זרע אברהם יצחק ויעקב, זרע בחונים, ורק המה כתינוק שנשבה בין העכו"ם, ומצוה לאהוב אותם ולקרבים, ע"כ.

ספר זה הוא כולו דברי התעוררות לתשובה ולאהבת ה', הספר כתוב בסגנון מיוחד, כמו שהעידו גדולי ישראל בהקדמה לספר, אלא שכמו בכל דבר טוב, ובפרט בנושאים עליהם לחמו גדולי ישראל מלחמתה של תורה, מצאו קבוצת אנשים מסוימת מקום להתגדר בו, ותלו בו כל מיני שיטות שלא עלו על דעתו של המחבר הגאון הקדוש כלל, לאידך, קמו להם קבוצת אנשים המכונים "קנאים" ולחמו בכל תוקף נגד הספר והמחבר, אי לכך סבי בנו הרח"מ שליט"א, נמנע להוציאו לאור, אף שהיו לו הצעות מפתות, בדוגמת הדפסת כל כתבי אביו זצוק"ל, ולחצים מכיוונים שונים, והיו כמה תשובות מכ"ק אדמו"ר לחכות בהוצאה לאור, כי אין זה הזמן.

עד שביום מן הימים הדפיסו את הספר בלא רשות בנו הנ"ל, והחלה סידרה של דיני תורה (עיין אנציקלופדיה תחומין חלק ו' ערך "זכות יוצרים" הרב עזרא בצרי), ובסופו לא עלה ביד סבי הרח"מ שליט"א לעכב את פירסום הספר, והיה לו הרבה עגמת נפש מהעניין.

אז הסתמנה פשרה בין הצדדים: תינתן הרשות לבן המחבר לכתוב הקדמה עם הסתייגות לספר, אבל לא הרגיש בנוח לכתוב אותה, כי אז אולי תתפרש הקדמתו כהסכמה, אז הוא פנה לב"ד של שלושה רבנים ידועי שם מגדולי רבני ירושלים, שיחליטו כדת מה לעשות, מסקנתם היתה: אי הרבנים טען שיש להוציא את הספר אך לצנזר את הקטעים השנויים במחלוקת, לעומתו שני הרבנים האחרים טענו

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

שאינן לצנזר ספר כזה, בהתחשב בגדלותו של המחבר, ולכן נכון הדבר שהבן הרב חיים מנחם טייכטל שליט"א ידפיס הקדמה כדי להיוודע ולהיגלות, להעמיד דברים על דיוקם.

הפסק נשלח לנכד המחבר הגאון הנודע רבי מאיר בראנדסדארפער שליט"א, חבר בד"ץ העדה החרדית ירושלים, עם שתי הדעות של הרבנים, הוא כתב פסק, שאינן לצנזר את הספר כלל, בהתחשב בגדולת המחבר, אלא לנקוט את ההצעה על הקדמה מבן המחבר! הסבא הרח"מ שליט"א שלח את פסקו של הרב בראנדסדארפער לרבי, והרבי מתח קו מתחת למילים אין לצנזר!

ואכן בכל הוצאה של הספר "אם הבנים שמחה" נמצאת הקדמת בן המחבר תחת הכותרת "להיוודע ולהיגלות", ושם מבואר באריכות על תוכן הספר ועל כוונת המחבר, הקדמה מרתקת, בין היתר מביא את דברי הרבי שאמר לו על אביו ביחידות, בשנת תש"מ, בזה הלשון: "זאלט איר מפרסם זיין אז דער טאטע איז געוועהן אעהרליכער איד, און ווייט פון ציונות," (כאשר יבוא לא"י יפרסם כי האבא היה יהודי ירא ושלם ורחוק מציונות), מילים כדרבונות, את הקדמה חריפה זו כתב תוך סיכון מהתגובות הקשות העלולות להתעורר, ואכן כך היה, בכמה עיתונים מרכזיים היו תגובות קשות על תוכן וחריפות הדברים, אך זה היה רצונו של הרבי.

אלו הן בקצרה דברי ימי הוצאת הספר לאור, אשר במ שזורים עשרות יחידויות והוראות של הרבי שמקצתם לפניכם.

בשנה זו הופעל עליו לחץ כבד, ע"י קהילת הקונסרבטיבים, לתרגם את הספר לשפה האנגלית, בצורה מעוקמת ומזוייפת, היפך כוונתו הקדושה של הרב המחבר, הלחץ היה כבד ביותר. באותה עת סבי הרח"מ שליט"א, היה אצל כ"ק אדמו"ר והיה בדעתו לבקש על שני דברים, האחד הסכמה וברכה לשידוכי בתו, אם החתן תחיי והדבר השני, בדבר הלחץ על הספר.

אך הרב ל. גרונר מזכירו של כ"ק אדמו"ר שידע שכשהוא נכנס הרבי מדבר על ספרי אביו, והדבר בד"כ נמשך זמן רב, אמר לו שבשום אופן לא ידבר על שום דבר, רק ימסור את שמו ושם אימו.

סבי נכנס והגיש את הצעתו רק עם השמות, ואז בדרך פלא ממש הרבי קרא את אשר על ליבו ואמר מיניה וביה: "יגיד להם (להמו"ל) אשר עסוק הוא בשידוכי ביתו על כן יחכו בנתיים עם הדפסת הספר". היה זה פלא כפול ומכופל, הרבי ראה את שני הדברים (השידוך והספר). ויתירה מזה, עצה זו הועילה עד מאוד, ובזאת האמת לא הצליח להסיר את הלחץ על הספר.

לאחר זמן כשהביא לרבי את הספר "אם הבנים שמחה", הרבי לקח את הספר בידו, ושאל: "דאס איז דער ספר וואס האט געמאכט א טומול אין גאנצען וועלט?" (זה הספר שעשה רעש בכל העולם) והרבי נתן כמה דולרים לצדקה ולברכה.

ומובא בזה מכתב מאת הגאון בו הוא מעורר לזכות יהודים שעדיין אינם מניחים תפילין בעצמם, לזכות אותם בהנחה, כסגולה לשמירה גשמית ורוחנית של עם ישראל. מכתב מרתק הוא וכל מילה יקרה היא מפז ובפרט לחסידי חב"ד האמונים על מצוות הרבי במבצע תפילין.

תשורה משמחת נישואי הרה"ת שמואל וחוה שיחיו ליון

מובאים פה קטעים ממנו: בעזה"י הי שמיני כ"ד ניסן תרצ"ג פישטיאן יצ"ו, החיים והשלוו וכל טוב סלה לכבוד ידידי . . . ידיד נפשי אבא בזה לגלות לו מצפוני לבבי מחשבות לבי אשר אני נושא זה זמן כביר אבל לא הוצאתי מחשבתי עלי שפתי עד כמה כי יראתי שיצחקו עלי רבים אשר דנים קר לפי השקפה ראשונה בלי הבטה עיונית בתוכן הדבר, אבל כעת שהשעה דחוקה מכל צד לכלל ישראל . . . זה הקדמה להדברים שאני כותב לו עתה באגרת הנוכחי.

וכדי שלא יארכו הדברים כי הענין סובל למלאות גיליונות ארוכים אבא בקיצור: מעת בואי לגליל הזה כאב ליבי מאוד על רבים מאחינו בני ישראל קהילות גדולות ושלמות ויש בהם מאות ואלפים נפשות מישראל זרע אברהם יצחק ויעקב עצמנו ובשרינו, איך נשכח מהם כמעט כל רגש היהדות ואינם מקיימים את עיקרי הדת והם מקרקפתא דלא מניחים תפילין, ובאמת את הדור האחרון אין להאשים כלל כי הם כמעט כתינוק שנשבה בין העכו"ם לא ידעו ולא ראו ולא קבלו חינוך יהודית וכאשר האריך בזה הגאון המקובל האלוקי מקאמארנא בספרו והמליץ בעדם עי"ש.

אבל באמת אע"פ שחטאו זרע אברהם יצחק ויעקב בניס אהובים למקום בלתי ספק ולא ידח ממנו נדח כתיב ובעיני הדבר ברור כי מה שנעשה חמת המציק באשכנז על ישראל וכעת שלבות בני אדם הישראלי ונבררו מכוח צרות הדור, ועל כן צותה לנו התורה והיי לאות על ירך ואמרו רז"ל אין עוז אלא תורה. הרי דע"י מצות תפילין אנו מעוררין היד הגדולה לנקום נקמות מאויבינו, ועתה בעוה"ר שמצות תפילין נתרשלה בידינו, ע"כ.

אני רואה לטוב לנסוע בקהלות הללו ולהרים קול ולעוררם על מצות הנחת תפילין ולהעביר נגד פניהם גודל התועלת ששיגו עי"ז להגביר ע"י זה על מנגדינו ולהחליש כחם. על כן נא לצרף אתו את מר ל. ולבקש את מר ט. שייתן רשות לזה ועל יחשוב כי אדבר קשה כמו בפעם ראשון שדברתי דברי חירופים. נשבע אני לו שכל דיבורי יהיו מאהבה. ואגלה דעתי כי ח"ו אין בזה שום כוונת ממון או כבוד כי לא אקבל אף פרוטה אחת וגם כבוד לא. כי ידעתי שימצאו אנשים שלא יבינו כוונתי ויחשדו אותי בחשדות שונות וסהדי בשמים כי כוונתי כן לשמים כי איך לא אחוס על עצמנו ובשרינו כולנו בני אברהם יצחק ויעקב אשר יש במחוזות הללו אלפים ורבבות מישראל אשר לא ידעו בין ימינם לשמאלם, ובלתי ספק שיש להפיח רוח יהדות בקרבם וכבר הארכתני נא לעבור על דברי פעמים ושלוש ולא ישליך דברי רק לעשות כמו שציויתי עליו ועל תשובתו אחכה.

ידידו לנצח ישכר שלמה טייכטאל

פלא פלאות! יהא זה מליץ יושר לצאצאיו ולכלל ישראל בחייו נלחם הוא על גאולתם של ישראל, גאולה רוחנית וגאולה גשמית, ממקומו עתה בוודאי מרעיש עולמות וממליץ טוב למען ביאת משיח צדקנו יבוא ויגאלנו בקרוב, ממש נאו.

2 תמונות נדירות מגה"ק ר' יששכר למה טייבטל זצ"ל שטרם הודפסו

בצעירותו

בלבנתו בדרך

מכתב ע"ד
הנחת
תפילין

לזכות החתן התמים
הרב שמואל והכלה מרת חוה תחי'
לוין
לרגל נישואיהם בשעטו"מ
יום ה' ראש חודש ניסן
הי' תהא שנת סגולות ונפלאות
לבנין עדי עד ולאריכות ימים ושנים טובות

* * *

ולזכות הוריהם
הרה"ח ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת ברכה
ומשפחתם שיחיו לוין
הרה"ח ר' יקותיאל וזוגתו מרת רחל
ומשפחתם שחיו פרקש

* * *

ולזכות זקניהם
הרה"ת ר' חיים מנחם וזוגתו שיחיו טייכטל
הרה"ת ר' גרשון וזוגתו שיחיו פרקש